УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ ЧАСОПИС

МІСІОНАР

2010
КВІТЕНЬ
№4 (210)

Папа Іван Павло II був святою Людиною.
Ігор Скленар

Василіяни в Перемишлі відзначають ювілей 75-ліття своєї церкви

«Мій Отче, низпошли безмежжя сил».
Любомир Сеник (вінок сонет)

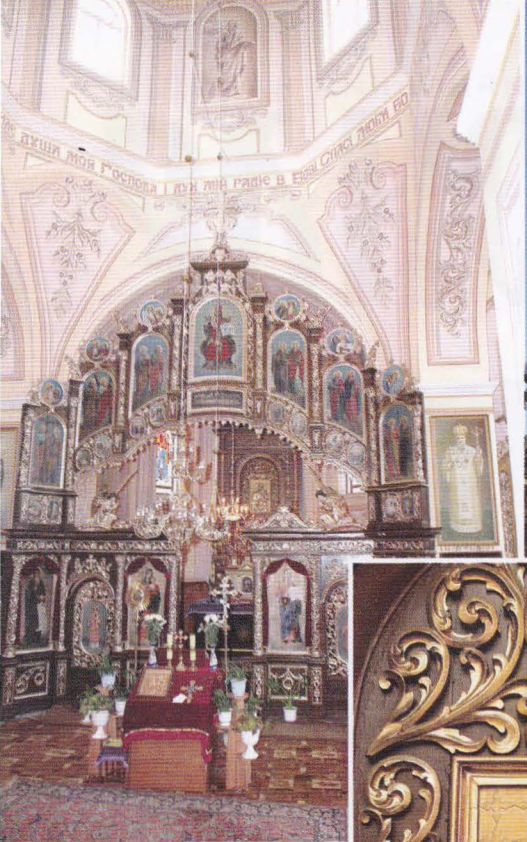

Церква Благовіщення Пречистої Діви Марії (с. Тучне)

Чудотворна ікона Тучнянської Богоматері

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА ... 3
ВЕЛИКОДНЄ ПРИВІТАННЯ ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА КИЄВО-ГАЛИЦЬКОГО УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ БЛАЖЕННІШОГО ЛЮБОМИРА ... 5
о. Йоанікій ЧВЕРЕНЧУК, ЧСВВ
ХРИСТОС ВОСКРЕС! ... 6
НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА КВІТЕНЬ ... 7
НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ТРАВЕНЬ ... 8
ПОКРОВИТЕЛЬ НА ТРАВЕНЬ:
ПРАВЕДНИЙ СИМЕОН БОГОПРИЄМЕЦЬ ... 9
о. Діонісій ЗАВЕДЮК, ЧСВВ
ПОСЛАННЯ АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ФИЛИМОНА ... 10
ВЛАДИКА МІЛАН ШАШІК, ЗМ, – ЄПАРХ МУКАЧІВСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ ... 14
Ігор СКЛЕНАР
ПАПА ІВАН ПАВЛО II – ВИЗНАЧНА ПОСТАТЬ МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ АБО РОЗДУМИ З НАГОДИ П'ЯТОЇ РІЧНИЦІ ЙОГО СМЕРТІ ... 14
о. Юліян КОВАЛЬ, ЧСВВ
ВАСИЛІЯНИ В ПЕРЕМИШЛІ ВІДЗНАЧАЮТЬ 75-ЛІТТЯ ЦЕРКВИ ... 16
о. Андрій СОКОЛОВСЬКИЙ
ІСТОРІЯ ТУЧНЯНСЬКОЇ ЧУДОТВОРНОЇ ІКОНИ БОГОМАТЕРІ ... 19
ІСУС КЛИЧЕ ТЕБЕ ... 21
І. ГОСПОДАР
СТРАСТІ ХРИСТОВІ ПОКАЗАЛИ У м. ХИРОВІ ... 21
о. Миколай МИКОСОВСЬКИЙ, ЧСВВ
ЛЮДСЬКЕ ТА БОЖЕ У СВЯТКУВАННІ ВЕЛИКОДНЯ ... 22
бр. Степан ДУБАН, ЧСВВ
СПОГАД ПРО О. ВАСИЛЯ ЗІНЬКА, ЧСВВ ... 24
Михайло СИРОЇД
ДУХОВНИЙ ТРІУМФ О. ПОЛІКАРПА ПАНЧИШИНА, ЧСВВ (З НАГОДИ 30-ЛІТТЯ СМЕРТІ) ... 26
Іван КОБАСЯР
МІСІЯ МИРЯН У ЦЕРКВІ ... 28
Віктор ПОЛЄТКО
КОРОНАЦІЯ СЛОВА ... 30
Галина ГОРДАСЕВИЧ
НОЇВ КОВЧЕГ ... 34
Любомир СЕНИК
EXCELSIOR ... 37
о. Мелетій БАТІГ, ЧСВВ
ПРОБАЧЕННЯ НА ЦВИНТАРІ ... 40
Леся ШТИКАЛО
КРОСВОРД «ВЕЛИКОДНІЙ» ... 43
Бр. Юстин БОРИС,ЧСВВ
ПРИВІТАННЯ ... 44
ПРО ПРАЗНИК ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО ... 45
Віра ПАРФЬОНОВА
ДОБРИЙ ПРИКЛАД ... 47
Леся ШТИКАЛО
КРОСВОРД «ГАЇВКИ» ... 47

о. Корнилій ЯРЕМАК, ЧСВВ
головний редактор

ЙОГО НЕМА ТУТ – ВІН ВОСКРЕС!

Христос воскрес! – Воістину воскрес!

«Його нема тут – він воскрес!» Цими словами ангел зустрів заплаканих жінок-мироносиць на вході до гробу, де вони сподівалися побачити мертве тіло Ісуса Христа і провести над ним похоронні обряди. Цей заклик ангела відразу переніс думки і прагнення тих, хто чули його, до іншого світу, до іншої надії – якщо Він воскрес, то перебуває в домі Отця, де й нас чекає, як це сам твердив: «Хочу, щоб і ви були там, де Я». Цей заклик жінки-мироносиці, спочатку з острахом, а потім дедалі сміливіше, передали апостолам і Церкві, й він з новою силою і потугою звучить сьогодні для кожного християнина, який довіряє Богу і прагне вірно наслідувати Христа Господа. Тому в пасхальні дні ми найбільше звертаємо увагу на зміст нашої надії – якщо Христос воскрес, то й нас очікує воскресіння і вічне життя у єдності Пресвятої Тройці.

Україна вступила в новий етап свого політичного життя, що, ймовірно, накладе свій відбиток на безліч інших життєвих сфер. Багато хто надіється на покращення, інші, знову ж, сподіваються погіршення так званих життєвих стандартів. Було б помилкою сенс нашого життя вкладати в непевні перспективи та пов'язувати з людиною, однією, чи багатьма. Гарячкове очікування покращення життя на землі суперечить навіть здоровому глузду, адже людина з кожним днем отримує нові досвіди, дорослішає і старіє та невпинно наближається до того моменту, коли повинна буде залишити землю. Парадокс полягає в тому, що чим більше досвіду і життєвої мудрості ми здобуваємо, тим менше залишається часу для їх використання. І поки ми очікуємо омріяного «покращення», час минає, життя проходить, ми старіємо і впадаємо у нові хвороби. Саме тому

надія на земне щастя залишається відвічною утопією і фата-морганою.

Правда також в тому, що ми повинні працювати, щоб доглядати і покращувати світ, даний нам Богом, бо й сам Він того від нас очікує. Оселивши першу людину у прегарному саду, який ми називаємо «земним раєм», Господь Бог дав їй перше завдання – доглядати його і порати в ньому. Апостол народів, св. Павло виразно наголошує: «Хто не працює – хай і не їсть». Цей труд – відвічне покликання людини для прослави Бога, співпраці з Ним у ділі сотворення, а не тільки для покращення власного життєвого рівня. Таким чином праця стає невід'ємною частиною людського життя, в ній людина себе пізнає і реалізує власне життєве покликання. Не так важливо, чи досягне вона всіх намічених результатів, як те, наскільки ревно і з довір'ям до Божого Провидіння працює.

Нам, як Божим дітям, кожна хвилина життя на землі відведена для пізнання Бога і для поглиблення любові до Нього. Саме у праці і жертві ця любов росте і розвивається. Але християнська надія йде далі – вона пробиває вузькі горизонти тутешнього земного існування, щоб спрямувати людину до буття вічного. Надія на вічність перетворює життя на землі у чудову мандрівку, сповнену небезпек і тривог, але також радості, шляхетності, миру і любові. Тільки надіючись на життя вічне, людина може правдиво і гідно жити тут і тепер. У Воскресінні Христос дарує нам правдиве життя і правдиву надію, яка не осоромить.

Працівники редакції часопису «Місіонар» сердечно вітають всіх читачів із світлим празником Христового Воскресіння! Нехай слова, сказані ангелом до жінок, які шукали померлого, а знайшли Воскреслого – «Його нема тут – Він воскрес!» – западуть глибоко у наші серця, щоб ми могли йти шляхом, який вказав нам Христос, не шукаючи щастя і задоволення в обмежених речах, а постійно пам'ятаючи про Воскресіння й вічне життя. Нехай Христос, за молитвами Пресвятої Богородиці, обдарує нас миром, наснагою і надією, щоб ми могли чистим серцем і устами безнастанно прославляти Бога, співаючи радісний пасхальний тропар: «Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах, життя дарував!» ■

Зі святом Воскресіння Христового!

Христос воскрес! – Воістину воскрес!

МІСІОНАР
УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ ЧАСОПИС

Головний редактор:
о. Корнилій ЯРЕМАК, ЧСВВ

Радакційна колегія:
о. Йосафат ХАЙМИК, ЧСВВ
о. Мелетій БАТІГ, ЧСВВ
о. Миколай МИКОСОВСЬКИЙ, ЧСВВ
Віра АРІВ

Літературне редагування:
Ігор ЯРЕМКО

Коректура:
Ігор ЯРЕМКО

Дизайн та комп'ютерна верстка:
Олег ПЕЛЕНИЧКА

Фото:
Роман ДАЦЬО

Заснований у 1897 році
Засновники – Отці Василіяни
Реєстраційне свідоцтво КВ № 5133 від 18.05.2001 р.
Часопис виходить раз у місяць

Передплатний індекс – 23959

Адреса редакції:
м. Львів, 79019, вул. Б. Хмельницького, 36
Святоонуфріївський монастир Отців Василіян
тел/факс: 272-46-94
URL: www.osbm.in.ua
e-mail: misionar@ukr.net
e-mail: Misionarchik@i.ua

Підписано до друку 28.03.2010 Формат 70x100 1/16. Друк офсетний.
Папір друк. № 1. Умов. друк. арк. 5,2. Умов. Фарбо-відб. 5,7.
Обл.-вид. арк. 5,0. Зам. Тираж 5500 прим.

ЦІНА ДОГОВІРНА

Віддруковано з готових діапозитивів
у Жовківській друкарні видавництва Отців Василіян
«Місіонер». 80300, Львівська обл., м. Жовква,
вул. Василіянська, 8

Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. Редакція зберігає за собою право виправляти і скорочувати надіслані матеріали.

©Журнал «Місіонар», 2010

ВЕЛИКОДНЄ ПРИВІТАННЯ ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА КИЄВО-ГАЛИЦЬКОГО УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ БЛАЖЕННІШОГО ЛЮБОМИРА

Високопреосвященним та Преосвященним Владикам!
Всечеснішим і всесвітлішим священнослужителям!
Високопреподобним і преподобним ченцям і черницям!
Дорогим у Христі братам і сестрам – мирянам!

Мир у Господі і Боже благословення!
Дорогі у Христі!

■ Верховний архиєпископ Любомир Гузар.

Наближається празник всіх празників і торжество всіх торжеств – Воскресіння Христове. З цієї нагоди сердечно вітаю усіх вас та бажаю вам святого та радісного Великодня. Особливо цього року, який проголошений Роком християнського покликання з наголосом на покликанні до богопосвяченого життя, хочу привітати тих, що в монастирях, чинах, згромадженнях та інститутах спільнотного життя здійснюють свій чернечий подвиг: освячують свої душі, служать Богові та ближнім. Дорогі ченці та черниці, нехай милостивий Господь кріпить вас, благословляє ваш подвиг та дає нашій святій Церкві якнайбільше покликань.

Рівно ж вітаю членів нашої Церкви, які останніми роками виїхали в різні країни світу, шукаючи засобів для покращення свого життя. Питання міграції стане основною темою цьогорічного Синоду Єпископів, який відбудеться у вересні цього року. Ми міркуватимемо над тим, як маємо вам служити у нових обставинах вашого життя. Тому, коли через тиждень зустрічатимете разом зі своєю громадою воскреслого Христа, будьте певні, що ми за вас молимося і стараємося допомогти вам розв'язувати нелегкі проблеми емігрантського життя.

За рік, від минулого Великодня, відбулося багато змін в економічній, політичній і соціальній сферах суспільства в усьому світі та, зокрема, в Україні. Така мінливість нашого буття може нас налякати і знеохотити. Однак щорічне святкування найбільшого в літургійному році празника Христового воскресіння нагадує нам, що на противагу нестабільності подій нашого земного життя слід поставити те, що Боже, яке є тривалим і незмінним. І ця правда дає нам підставу для нашої віри і надії.

На людські плани та діяльність впливає багато внутрішніх і зовнішніх чинників, тому ми не можемо на них будувати свого життя. Натомість Божа правда і любов не минає, а слугує надійною основою для нашого існування і спонукає нас із глибо-

ким спокоєм у серці віддати себе у руки предоброго Небесного Отця.

Ісус Христос усе своє життя на землі присвятив проповіді про свого Отця, а своїм воскресінням це остаточно і назавжди підтвердив. Тож зустрічаймо цей великий празник, цей доказ Божої турботи про наше добро, з великою радістю і вдячністю. Бажаю вам, дорогі у Христі, такого розуміння змісту всього життя Ісуса Христа від чудесного зачаття до світлого воскресіння. Оминаючи всі земні тривоги, з твердою вірою у Господа Бога, у щирій надії зустрічаймо Воскреслого та приймімо Його любов, і тою вірою, надією та любов'ю ділімося з усіма ближніми. ■

Христос воскрес!

+ ЛЮБОМИР

Дано у Києві,
при Патріаршому соборі Воскресіння Христового,
16 березня 2010 року

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Дорогі в Христі брати і сестри!

Настав час довгоочікуваної зустрічі з воскреслим Христом, до якої ми посилено готувалися протягом Великого посту. Ми пильно вдивлялися в кожен крок Страждаючого Спасителя, який «понизив себе, ставши слухняним аж до смерті, смерті ж – хресної». Ми прислухалися до кожного Його слова, і не почули з Його уст прокльонів і нарікань, а чули лиш одне: «не моя, але Твоя нехай сповниться воля, Отче». Його благальний погляд не просив пощади, а смиренно закликав кожного з нас взяти свій хрест та йти за Ним.

Безмірна скорбота нелюдської наруги над Божественним Учителем вселила зневіру й розчарування у деяких з Його учнів, ба навіть і в апостолів. Багато хто очікував на прихід обіцяного Месії в золотих палатах, а Він прийшов у вбогому вертепі, в диких яслах. Багато хто хотів побачити Христа на троні Давидового царства, однак троном Його став дерев'яний хрест, а короною – колюча тернина. Чимало хто сподівався, що бодай зі смертю навіки замовкнуть його благочестиві уста, та «Слова Божого зв'язати неможливо». Видавалось багатьом, що смерть – дорога в небуття, але «з гробу засяяло життя».

У світлій радості Христового воскресіння складаю найщиріші побажання для кожної християнської родини. Нехай не згасне безслідно надія на краще майбутнє. Закликаю всіх щиро довіритися Господеві. Він завжди дбає про нас і з нами щоденно присутній. Він з нами «по всі дні аж до кінця віку». Нехай величезний камінь знеохоти та смутку в наших терпіннях не розчавить зерна віри в Христову перемогу, в нашу перемогу.

Нехай воскреслий Христос завжди приносить мир і щастя в кожну вашу оселю, дарує радість і тепло кожній родині та всій Україні. ■

З найщирішими вітаннями з нагоди празника Воскресіння Христового
о. Йоанікій Чверенчук, ЧСВВ, Протоігумен Провінції отців Василіян
Найсвятішого Спасителя в Україні

■ о. Йоанікій Чверенчук, ЧСВВ, Протоігумен.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

О, Божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміром, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш у Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії усі свої молитви, справи, слова, думки й витривалість у терпіннях нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди, завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за Святішого Отця Папу Римського, за святу Церкву, за навернення грішників та в усіх намірах Апостольства молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішний день.

Пресвяті Серця Ісуса і Марії, спомагайте святу Церкву та Україну!

Святий Йосифе, Покровителю і Заступнику приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас!

Святий Архангеле Михаїле, св Миколаю, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас!

Ось Серце, що так полюбило нас...

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА КВІТЕНЬ

(З благословення Святішого Отця)

ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб відповіддю на кожен вияв фундаменталізму й екстремізму було постійне протиставлення поваги, толерантності та діалогу між усіма віруючими.

МІСІЙНИЙ: Щоб християни, переслідувані за Євангеліє, завдяки силі Святого Духа, витривали у вірному Божої любові для цілого людства.

МІСЦЕВИЙ: Щоб народ України в молитві та праці глибше усвідомлював свою національну гідність, християнське коріння та відповідальність перед Богом за своє життя.

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ТРАВЕНЬ

(З благословення Святішого Отця)

о. Йосафат ХАЙМИК, ЧСВВ

ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб було покладено кінець трагічній і несправедливій торгівлі людськими істотами, жертвами якої, на жаль, стають мільйони жінок і дітей.

Поняття торгівлі людьми творилося протягом віків, разом зі зміною історичних епох, розвитком і гуманізацією суспільства та переглядом існуючих моральних норм. Комісія ООН з питань боротьби з міжнародною злочинністю вважає торгівлю людьми третьою за своїми масштабами категорією організованої злочинності, що поступається лише нелегальній торгівлі наркотиками та зброєю. За оцінками комісії, щорічні прибутки цього транснаціонального бізнесу становлять близько 12 мільярдів доларів. Нелегальні доходи від торгівлі «живим товаром» живлять механізми корупції, готуючи сприятливий ґрунт для подальшого розвитку нелегального бізнесу та, становлячи загрозу для нищення існуючих правових структур і правоохоронних органів. Процес торгівлі людьми може включати особу або групу осіб, починаючи з вербувальника і закінчуючи особою, яка купує чи одержує жертву (наприклад, власник борделю). Це може бути особа, яка утримує людину в умовах рабства чи застосовує до неї методи, тотожні рабству, наприклад примусова праця, примусове використання в промисловій, сільськогосподарській, рибальській галузях, у домогосподарстві служницею чи змушування до жебрацтва, до укладення шлюбу. Відповідно до сучасного визначення торгівлі людьми, вона визнається і без ознаки перетинання державних кордонів. Адже є велика кількість випадків «внутрішньої» торгівлі людьми, що відбувається під час переміщення людей з одного регіону в інший у межах однієї країни. Такі особи страждають від насильства не менше тих, кому доводиться перетинати кордон. Благаймо Господа, щоб якомога швидше було покладено край такій несправедливості. ■

МІСІЙНИЙ: Щоб священики, ченці та черниці, миряни, задіяні в апостольстві, зуміли вдихнути місійний ентузіазм в спільноти, які є ввіреними в їхню духовну опіку.

Історія спасіння показує, що Бог спасає людей через людей. Син Божий став людиною, щоб спасти всіх нас. Він втілився в лоні Пречистої Діви Марії, жив на цій землі, помер і воскрес «за нас і ради нашого спасіння». Тому й навчає апостол: «Ним кожний віруючий виправдається» (Ді 13, 39). На те Христос помер і воскрес, щоб у Його Ім'я проповідувалось покаяння на відпущення гріхів усім народам (пор. Лк 24,47). Так розпочалась місія Христової Церкви, заклик якої лунав і лунає крізь віки: «Хто увірує і охреститься, той буде спасенний» (Мт 16,16). Слід пам'ятати, що враз з подією П'ятидесятниці розпочався час апостольської проповіді і проповідь апостола Петра в Єрусалимі є першим актом такої євангелізації. Діяння апостолів розповідає, з яким запалом проповідували й катехизували перші апостоли. Це одночасно є яскравим прикладом для всіх нас, а особливо для тих, хто безпосередньо приймає участь в місійній справі. Молімося за те, щоб священики, ченці та черниці, миряни, задіяні в апостольстві, зуміли щораз більше розпалювати серця ввірених їм вірних. Молімося за поглиблення віри для тих осіб, які катехизують. Адже відомо, що плідна проповідь народжується з віри і служить для зміцнення віри. Тільки тоді вона може супроводжувати в житті кожну людину відповідно до різних етапів її розвитку та конкретних життєвих ситуацій. ■

МІСЦЕВИЙ: Щоб серця молодих хлопців і дівчат відкрилися на поклик Божий і щоб вони не боялися відповідати на нього, посвячуючи себе Христу в монашому стані.

Під час Синоду єпископів УГКЦ, який відбувся в грудні 2009 року, 2010 рік було проголошено роком християнського покликання з особливим наголосом на покликанні до богопосвяченого життя. У спеціальному зверненні, яке від імені Синоду єпископів УГКЦ підписав Блаженіший Любомир, сказано, що впродовж 2010 року Церква хоче звернути особливу увагу на тих, кого називаємо монахами, монахинями, ченцями і черницями, чи взагалі богопосвяченими особами. Це дасть змогу більше розповісти про них всім іншим вірним, що безумовно сприятиме не тільки більшій обізнаності про цей особливий стан, який віддавна існує в Церкві, але також допоможе багатьом молодим людям відкритися на поклик Божий, скерований особисто до них. Молімося в цьому намірі особливо в травні, коли звертаємо свій зір до Пресвятої Богородиці – Матері й Покровительки кожної богопосвяченої душі. Каже Євангелист Іван: «Страху нема в любові, а навпаки, досконала любов проганяє геть страх» (І Ів 4,18). Молімося, щоб ці слова були закликом і девізом для кожного хлопця і для кожної дівчини, які чують у своєму серці запрошення «взяти свій хрест і йти за Христом» (пор Мт. 8,34), але вагаються. Сьогодні ще дуже багато людей не розуміє важливості монашого життя, яке у своїй суті є серцем Церкви, що пульсує в ритмі Господнього Провидіння для поширення Божого Царства на землі. ■

■ ПОКРОВИТЕЛЬ НА ТРЕВЕНЬ

СВВ. КИРИЛО І МЕТОДІЙ, 24 травня

Святі Кирило і Методій народилися в давньому місті Салоніки. Вони походили зі знатної родини, завдяки чому дітям в тодішніх умовах була гарантована блискуча кар'єра, однак вони відмовилися від світської кар'єри й обрали зовсім інший життєвий шлях.

Святі брати переклали на старослов'янську мову найважливіші місця з Євангелія та апостолів, які читаються під час Богослужінь, а також Псалтир та богослужбові книги, створили школу для майбутніх священнослужителів, у якій навчалося близько 50 осіб. Проповідь Кирила та Методія серед слов'янських племен мала великий успіх, хоча подвижницька діяльність Кирила і Методія виявилася нелегкою, зустрілася з протидією місцевих німецьких місіонерів, які вважали, що спілкуватися з Богом і читати Його Слово можна лише трьома мовами, якими було зроблено напис на Хресті Господньому – єврейською, грецькою і латиною. 866 року (або 867-ого, точно невідомо) вони прибули до Риму, де провели понад два роки, мешкаючи у грецькому монастирі. Відомо, що 867 року помер Папа Миколай I Великий і папський престол посів Папа Адріан II. Саме він прийняв братів з великими почестями (як посланців нового, слов'янського світу), схвалив їх діяльність і підтвердив право використовувати слов'янську мову в церковних відправах і книгах. Там же у Римі в церкві св. Петра Кирило був висвячений на єпископа, а Методій – на священика.

На жаль, під час перебування в Римі св. Кирило важко захворів і помер 14 лютого 869 року. Перед смертю він сказав своєму братові: «Ми з тобою були, як пара волів, що обробляють одну ниву. І ось я падаю на борозні, закінчивши день свій, а ти, хоч і любиш гору Олімп, та задля тої гори не залишай просвіту слов'ян, бо через неї можеш ще краще осягнути спасіння». Методій продовжив проповідь серед слов'ян. У Велеграді в останні роки свого життя святитель Методій з допомогою своїх учнів переклав слов'янською мовою весь Старий Завіт (окрім Макавейських книг), а також Номоканон (Правила святих отців) і Патерик. Святий Методій передбачив дату власної кончини і помер 6 квітня 885 року у віці близько 60 років. Поховальний обряд було виконано трьома мовами – слов'янською, грецькою і латиною. Похований святитель був у соборному храмі міста Велеграда (Чехія). ■

ТРАВНЕВІ ЧУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

На більшу славу Божу на честь Найсвятішого Серця Христового і Непорочного Серця Пречистої Діви Марії члени Товариства Апостольств молитви візьмуть участь в нічних чуваннях у Гошеві, або Червонограді, які відбудуться з 12 на 13 травня 2010 року. Всі найближчі до Червонограду осередки організовано прибудуть до василіянського монастирського храму цього міста до 17 год.

Ті осередки Апостольства молитви, яким ближче до Гошева, прибудуть на Ясну Гору також до 17 год.

Нічні чування розпочнуться о 18 год. Божественою Літургією і будуть тривати до ранку наступного дня. Цього року 13 травня припадає Празник Вознесіння Господнього, тому це і буде темою роздумів під час нічної адорації.

Прошу всіх ревнителів і ревнительок Товариства Апостольства молитви подбати про своєчасне повідомлення повірених їм гуртків і відповідну організацію, щоб якнайчисельніше прибути до Червонограда, або Гошева. ■

З молитвою
о. Йосафат ХАЙМИК, ЧСВВ
Координатор-провідник
Апостольства молитви в Україні

СВЯТЕ ПИСЬМО

ПОСЛАННЯ АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ФИЛИМОНА

о. Діонісій ЗАВЕДЮК,ЧСВВ

Найкоротше з Павлових послань, написане у конкретній справі до приватної особи, а не до церковної громади, «Послання до Филимона», видається, на перший погляд, малозначущим. І навіть його присутність серед інших богонатхнених книг у новозавітньому каноні може здаватись несподіваною, адже не обговорює питань віри і нічого нового ніби не вносить до змісту християнського вчення. Проте від найдавніших часів знаходимо свідчення про те, що це послання належало до канону новозавітніх книг.

Автор і адресати послання

Хоч Павло на початку листа називає співавтором Тимотея, проте, як і в інших своїх посланнях, пише від себе особисто, за винятком вступу (стихи 1-3). Ця згадка, однак, вказує лише на те, що Тимотей правдоподібно був при ньому в період написання листа.

Свій лист Павло адресує Филимонові, якого називає «любим», своїм і Тимотея «співробітником». Водночас подані й інші адресати листа: «сестра Апфія», «наш товариш боротьби Архип» та домашня Церква Филимона, тобто християнська громада, яка збиралася в його домі на спільну молитву. Хоч Павло не нази-

ває місцевості, у якій проживає Филимон, порівняння з «Посланням до колосян» приводить до висновку, що може іти мова про самі Колоси, місто над рікою Лик на півдні малоазійського краю Фригії, розташоване в 190 км на схід від Ефеса, або про два сусідні міста: Лаодікею чи Ієраполь. Бо і справді, у листі до Филимона згадані, крім інших осіб: Епафр, названий «товаришем Павла у неволі» в листі до Филимона, про якого відомо, що походить з Колосів (Кол 1,7; 4,12); Архип – з Колосів або Лаодікеї (Кол 4,17); а також Онисим, названий у листі до колосян «вірним та любим братом, котрий є з-між вас» (4,9).

Филимон, про якого не маємо жодних інших відомостей, як тільки з листа, був заможною людиною молодого віку, християнином, недавно приєднаним до віри, у домі якого збиралася молода християнська спільнота і про гостинність якого було загальновідомо. Мабуть, сам апостол Павло привів Филимона до віри і хрещення, оскільки пише до нього: «ти й самого себе мені винен» (19). От тільки невідомо, де і коли це сталося. Можливо, під час Павлового більш як двохрічного перебування в Ефесі, бо немає жодних згадок про перебування Павла у містах поблизу річки Лик, а маємо свідчення, що він довідався про зріст Церкви у Колосах від Епафра (Кол 1,7-8).

Обставини написання послання

Із самого «Послання до Филимона» можемо тільки в загальних рисах дізнатися про обставини його написання. Павло перебуває в ув'язненні, про що виразно говорить (Флм 1.13.23). Звертається він до Филимона з проханням про те, щоб той прийняв свого раба Онисима, який покинув Филимона, втік від нього. Можемо тільки здогадуватися про подробиці цієї втечі, опираючись на скупих словах самого Павлового листа. Одне певне: Павло зустрів Онисима під час свого перебування в ув'язненні або ще до цього, можливо як втікача, який знайшов притулок у доброзичливій християнській спільноті; проповідь Євангелія привела Онисима до віри і Павло охрестив його. Тепер же, коли Онисим мав повернутися до свого господаря, Павло пише листа до Филимона, якого особисто знає, з проханням, щоб той прийняв Онисима доброзичливо.

Місце і час написання послання

Як у випадку з «Посланням до филип'ян», так і тут мова може йти про три місця ув'язнення Павла: Рим, Кесарію або Ефес. Найбільш переконливою давніше вважалася римська гіпотеза, проте вона має свої недоліки. Як же Онисим, будучи рабом-втікачем, потрапив з околиць міста Колосів у Малій Азії до віддаленого майже на 1800 км Рима? Набагато простішим і більш вірогідним є припущення, що зустріч Павла з Онисимом відбулася в Ефесі, звідки він і написав Филимонові листа. А оскільки в Ефесі Павло перебував під час своєї третьої місійної подорожі, приблизно у 54-57 роках, то «Послання до Филимона» можна датувати на цей період, ймовірно на 56 рік.

Зміст послання

Головною темою Павлового листа до Филимона, як уже було сказано, є сприяння у тому, щоб той прийняв свого раба-втікача Онисима доброзичливо. Хоч саме послання є коротким, – а можливо саме тому, – гарно виявляються у ньому ораторські якості апостола Павла. Тож звернімо увагу на те, як він аргументує свою позицію.

Уже у вступі (Флм 1-3) Павло адресує лист, крім самого Филимона, також його дружині Апфії та іншим християнам, які належать до цієї церковної громади. Після звичайного для листа вступу апостол висловлює свою вдячність Богові, називаючи також добрі якості Филимона і виявляючи з цієї причини свою радість.

Перші слова подяки (Флм 4-7) мають, очевидно, на меті налаштувати доброзичливо головного адресата листа – Филимона, хоч Павло, без сумніву, не є нещирий у своїй похвалі: «чую про любов твою і віру, що її ти

маєш супроти Господа Ісуса й супроти всіх святих… Велику я мав радість і втіху з твоєї любові, бо ти, брате, дав відпочити серцям святих» (5,7) – так образно автор листа описує гостинність Филимона щодо співбратів у вірі.

Павло звертає увагу на свою апостольську гідність, але шукає більш промовистих для його адресата пояснень: «Через те я, хоч і маю повну в Христі сміливість тобі наказувати, що маєш робити, все ж таки волію тебе просити в любові» (8-9). Уже на початку листа Павло назвав себе «в'язнем Христа Ісуса», а тут повторює це окреслення, вважаючи його неначе за почесний титул, за виразний знак своєї приналежності до Христа, у той час як слово «старий» може бути додатковим аргументом щодо молодшого за віком Филимона. І все-таки, головні слова апостола: «волію тебе просити в любові».

Тільки після того, як Павло, – як і годиться справжньому ораторові, – викликав симпатію і доброзичливий настрій Филимона, він переходить до суттєвої причини написання листа: «Благаю тебе про мого сина, що його породив у кайданах, про Онисима…» (10). Не називає Онисима рабом Филимона, але своїм сином, і то зі зрозумілих причин: «породив його у кайданах», тобто привів до віри в Ісуса Христа (пор. 1 Кор 4,14-15; Гал 4,19). Далі характеризує Онисима так: він «колись тобі був непотрібний, тепер же і тобі й мені вельми потрібний» (11). Тут, можливо, Павло використовує близькість значень слів, бо ім'я Онисим з грецької означає «корисний».

Подальша логіка аргументів Павла промовляє сама за себе: «Я його тобі повертаю; а ти його прийми, він бо моє серце. Я хотів його затримати біля себе, щоб він замість тебе служив мені в кайданах Євангелії. Та без твоєї згоди я нічого не хотів робити, щоб твоє добродійство не було наче з примусу, лише – добровільне» (12-14). Павло визнає право Филимона вирішувати долю Онисима, але водночас відстоює думку, що і він, як батько Онисима (і, як побачимо далі, також Филимона) у вірі, має слово при вирішенні його долі.

Та Павло не зупиняється на цьому, він іде далі: якщо Онисим став християнином, він має ту саму гідність перед Богом, що і Филимон, що і Павло: «Можливо, що він на те лиш відлучився на час від тебе, щоб ти прийняв його навіки, і вже не як слугу, але більше, ніж слугу, – як брата любого, яким він є особливо для мене, а ще більше для тебе: і то тілом, і в Господі» – настоює апостол і додає – «отож, якщо мене маєш за друга, прийми його, немов мене самого» (15-17).

Павло однак розуміє, які почуття можуть відкритися в душі Филимона. Адже його раб утік, заподіявши, здається, своєму власникові велику шкоду і тому, можливо, боячись покарання за це. І ось тепер він має повернутися, бо і не має іншого виходу, – закон на стороні рабовласників. Якщо б не хотів – його мали б шукати і силою змусити повернутися. Та ось він приходить… із листом від Павла, як християнин!

Апостол знає добре сучасний йому лад, тому не забуває дописати: «Коли ж він тебе чимсь покривдив чи тобі щось винен, то це зарахуй мені… я тобі сплачу, того тобі не згадуючи, що ти й самого себе мені винен» (18,19). Про який Филимонів борг говорить Павло? Навряд чи може бути мова про щось інше, як не про те, що і сам Филимон завдячує свій прихід до віри Павловій проповіді Євангелія.

Далі апостол додає ще кілька слів, які виявляють його довір'я до Филимона і запевнюють, що саме таким, як представлено вище, є гаряче його бажання: «Я так хотів би мати в Господі цю послугу від тебе! Заспокой у Христі моє серце! Пишу тобі в повній надії на твою слухняність, певний, що зробиш понад те, що прошу» (20-21).

Сам Павло сподівається на швидке своє звільнення з ув'язнення і має надію скоро відвідати Филимона в нього вдома. Хоч це може бути тільки додатковим авторським прийомом, щоб спонукати його до слухняності – а якщо справді прибуде? Ще іншим способом впливу було заадресування послання до «домашньої Церкви», а не лише до Филимона особисто.

Закінчує цей лист Павло як звичайно, передаючи вітання від своїх співробітників у проповіді Євангелія та даючи своє благословення.

Відношення Павла до рабства

Прихід Божого сина і проповідь Євангелія припала на час, коли панував рабовласницький лад, коли людське суспільство ділилося в основному на дві категорії: вільних людей і рабів, які були позбавлені фактичної свободи й у всьому залежали від своїх власників.

Нерідко серед аргументів проти християнства і Церкви висувалося звинувачення в тому, що проповідь Євангелія, яке декларує рівність всіх перед Богом, не привела до негайної рівності всіх людей у людському суспільстві та що рабовласницький лад існував ще цілі століття – навіть після того, як християнство стало головною релігією (взяти хоча б африканських рабів у Сполучених Штатах). І винними за це називали, між іншим, апостолів, зокрема святого Павла, який був, мовляв, замало радикальним у проголошенні рівності всіх людей, згідно з духом Христового Євангелія.

Чи можна звинувачувати Павла у тому, що він недостатньо вірно проповідував Євангеліє? Це так, немов звинувачувати Господа Ісуса Христа, що він негайно не покарав своїх убивць або не змінив існуючого в Римській імперії ладу. Чи в цьому полягає безсилля християнського вчення?

«Послання до Филимона», поряд з іншими Павловими листами, може допомогти нам зрозуміти поставу та навчання апостола Павла. За його думкою, не може бути різниць між християнами, тому що всі прийняли від Бога ті самі дари: віри, благодаті, участі у Божому Царстві, вічних добрах: «Бо всі ви сини Божі через віру в Христа Ісуса. Всі бо ви, що у Христа христилися, у Христа одягнулися. Нема юдея ані грека, нема невільника ні вільного, немає ні чоловіка ані жінки, бо всі ви одно у Христі Ісусі» (Гал 3,26-28).

Добре, але як бути з теперішнім станом речей, коли суспільство поділене на вільних і рабів? Як осягнути християнську рівність і свободу у Христі? Відповідаючи на подібне запитання, у «Посланні до коринтян» Павло пише: «Кожний нехай зостанеться у тому стані, в якім Бог його покликав. Рабом тебе покликано? Не журися! Навіть коли ти можеш стати вільним, намагайся використати твій стан рабства; бо раб, покликаний у Господі – Господній визволенець. Так само й вільний, коли його покликано, є раб Христа. Ви куплені високою ціною! Не ставайте рабами людей. Хай кожний, брати, перед Богом лишиться у стані, в якому був покликаний» (1 Кор 7,20-24).

Апостол Павло розуміє, що сучасне йому суспільство не бачить можливості визволитися з цих обмежень: в античності не уявляли, як може імперія обійтися без рабів. Кожна революція і повстання було приречене закінчитися тим самим: на місце попередніх рабовласників приходили колишні раби, але лад залишався такий же. Павло не закликає до революційних змін, які завжди ведуть до великої несправедливості, заколотів, ненависті, але до революції у свідомості, революції духу. Про це він пише до Филимона, закликаючи поширити закон братньої любові, якого він навчився від Павла, на Онисима: «Можливо, що він на те лиш відлучився на час від тебе, щоб ти прийняв його навіки, і вже не як слугу, але більше, ніж слугу, – як брата любого, яким він є особливо для мене, а ще більше для тебе: і то тілом, і в Господі» (Флм 15-16).

Кожна суспільна переміна починається в серці і розумі людини, яка, ідучи за голосом своєї совісті, цю переміну духа потім втілює у життя.

Чи відбулася переміна у взаєминах Филимона й Онисима? З певністю так, хоч не збереглося про це достовірних даних. Відомо однак про Онисима (того самого, чи може іншого з тим же іменем), єпископа міста Ефесу, якого згадує у своєму «Листі до ефесян» близько 106 року св. Ігнатій Антіохійський. Якщо навіть це інша особа – минуло ж 50 років! – пам'ять про Онисима, учня апостола Павла, була живою, та і далі залишається, завдяки богонатхненому слову Павлового листа. ■

ВЛАДИКА МІЛАН ШАШІК, ЗМ – ЄПАРХ МУКАЧІВСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ

У середу, 17 березня 2010 року, Папа Венедикт XVI призначив владику Мілана Шашіка, ЗМ (Згромадження Місіонерів), дотеперішнього титулярного єпископа Бононії та Апостольського адміністратора «ad nutum Sanctae Sedis» Мукачівської Греко-Католицької єпархії, єпархом цієї церковної адміністративної одиниці.

Владика Мілан, який очолює Мукачівську греко-католицьку єпархію як Апостольський адміністратор від 12 листопада 2002 року, народився 17 вересня 1952 року в Словаччині. Після закінчення школи вступив до Згромадження Місіонерів, вивчав філософсько-богословські предмети в Братиславській семінарії, а 1976 року прийняв священиче рукоположення. Виконував різні душпастирські обов'язки, а також відповідальні служіння в Згромадженні. Закінчивши навчання у Римі, де здобув ліцензіат з богослов'я духовності, протягом шести років працював в Апостольській нунціатурі в Києві, а також душпастирював на Закарпатті. Після призначення Апостольським адміністратором Мукачівської греко-католицької єпархії 6 січня 2003 року владика Мілан Шашік отримав архиєрейське рукоположення з рук Слуги Божого Івана Павла II. ■

Радіо Ватикан

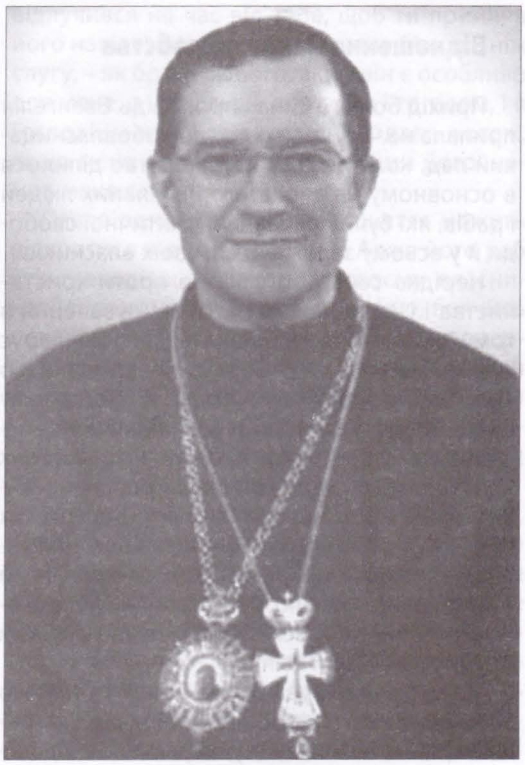

■ Владика Мілан Шашік.

■ АКТУАЛЬНО

ПАПА ІВАН ПАВЛО II – ВИЗНАЧНА ПОСТАТЬ МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ

або роздуми з нагоди п'ятої річниці його смерті

2 квітня минає 5 років відтоді, коли блаженної пам'яті Іван Павло II відійшов до вічності. Пригадується, як тоді мільйони людей різних народів і віросповідань з'їхалися до Риму, щоб попрощатися із великою людиною XX століття. Після смерті першого слов'янського Папи продовжують перевидавати його праці, про його життя та діяльність пишуть книги, демонструють фільми. Більше того, наближається до завершення процес його беатифікації - вивчаються оздоровлення людей, які сталися за його посередництвом. Все це свідчить тільки про одне – Папа Іван Павло II, попри свій високий духовний ранг, був ще й Людиною святою.

Ігор СКЛЕНАР

Його доступність для широких кіл віруючих відкрила нове бачення на Ватикан і церковну політику. Візьмімо до прикладу нашу країну. 2001 року, перед візитом Івана Павла II в Україну, було зроблено безліч спроб представити його як особу, яка займається «прозелітизмом», тобто нав'язуванням віри в примусовий спосіб. Та всі ці зусилля виявилися марними, тому що Папа показав себе харизматичною особою. Він, навпаки, посилив віру в серцях мільйонів українців, серед них також православних. Більше того, проголосив 27 нових блаженних нашої Церкви.

Зміст усіх виступів, промов і проповідей Папи Івана Павла II, виголошених в Україні, досі залишається актуальним. Римський Архиєрей апелював до наших владоможців, покликаних своїм становищем служити людині. Слова Папи до духовенства і мирян містили заклик бути вірними релігійній традиції та культурі свого народу. Цитування Шевченкових віршів ще більше переконало нас в тому, що слов'янський Архиєрей був небайдужим до наших національних цінностей. Після його повернення до Ватикану в Україні ще тривалий час осмислювали і аналізували цей візит.

Ми, християни XXI століття, мали би взяти із життя та діяльності визначного єпископа Риму урок покори і смирення, який він показав цілим своїм життям, перебуваючи на престолі св. Петра. На жаль, мусимо констатувати, що в середовищі УГКЦ вже кілька років з'являються нові угрупування, які не засвоїли цього уроку. На сторінках «Місіонаря» вже говорилося про т. зв. «підгорецьку групу», кількох колишніх монахів ЧСВВ, які самовільно проголосили себе єпископами. Можливо, не варто звертати увагу на листи цієї групи осіб, які взяли на себе роль суддів та прокурорів у Католицькій Церкві, та все ж автор цих рядків (думаю, не тільки він) не може змиритися із тими безпідставними та брудними звинуваченнями на адресу «слов'янського Папи». Один із закидів, які «підгорецькі єпископи» постійно висловлюють у своїх масово поширюваних листах, стосується жесту миру, який Папа зробив в італійському місті Асиж на адресу інших релігій. На переконання авторів цих опусів, тим самим

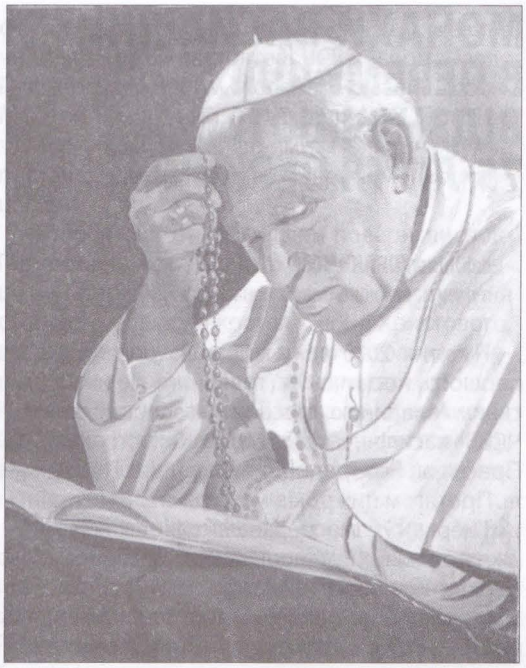

Іван Павло II підтримав тезу про спасіння людини в інших релігіях. Пояснити і прокоментувати, чи насправді цього прагнув покійний Архиєрей Католицької Церкви, мали б католицькими богословами. Та колишні монахи ЧСВВ, які раніше отримали духовну формацію у цьому Чині, частина з них за його кошти здобула наукові ступені у кращих католицьких закладах Європи, тепер насмілюються писати про те, що Папа Іван Павло II не може бути прикладом до наслідування, бо він сприяв «апостазії, яка закінчується в пеклі!». Гірко стає від таких висновків горе-«єпископів», які вже встигли внести духовний неспокій в середовище нашої Церкви. Більше того, вони закликають теперішнього Папу призупинити процес беатифікації блаж. пам. Івана Павла II. До якого цинізму дійшли колишні члени Католицької Церкви, якщо насмілилися ставити під сумнів його заслуги!

Отже, ми маємо можливість ще раз поміркувати над закликами покійного Папи про важливість єдності цілої Церкви. І в ці Великодні дні помолитися за тих, хто розхитує корабель Церкви Христової, вводячи в оману своїх ближніх. ■

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ ПАПІ ІВАНУ ПАВЛУ II!

МОНАХИ-ВАСИЛІЯНИ В ПЕРЕМИШЛІ ВІДЗНАЧАЮТЬ 75-ЛІТТЯ ЦЕРКВИ

о. Юліян КОВАЛЬ,ЧСВВ
ігумен Перемишльського монастиря

7 квітня 2010 року минає 75 років від дня першого посвячення тодішним Перемишльським владикою Йосафатом Кочиловським, ЧСВВ василіянської церкви Співстраждання Пресвятої Богородиці на Засянні в Перемишлі. Протягом цих років монаша спільнота, вірні цієї церкви і сама церква як сакральна споруда, пережили чимало лихоліть. Здавалось, що церква замовкла назавжди, але Господь Бог воскресив її до нового життя. З великої вдячності за Боже милосердя у отців Василіян виникла думка урочистого відзначення ювілею 75-ти ліття церкви.

17 січня 2010 року, під час святкувань на честь св. Василія Великого у василіянській церкві в Перемишлі, Митрополит Перемишльсько-Варшавський архиєпископ Іван Мартиняк відслужив Архиєрейську св. Літургію, після якої уділив отцям василіянам своє благословення, на проведення святкувань ювілею 75-ліття церкви.

Ювілейні богослужіння та заходи, які проходитимуть впродовж цілого року, в першу чергу матимуть подячний характер. Подяка Богові належить не лише за чудовий храм, архітектурну вартість якого визнано серед архітектурних пам'ятників Перемишля. В першу чергу треба дякувати за те, що Господь, неначе в чудодійний спосіб, дозволив отцям василіянам по довгих роках поневірянь повернутись до своєї, хоч зруйнованої, осквернені, але рідної церкви і монастиря, відновити їх та наново посвятити її на ціль, для якої вона поставлена – віддавання хвали Богові. А історія цього храму, хоча не дуже довга, дійсно трагічна.

Перемишльська земля у своїй історії багата на монастирі. Перша згадка про монаше життя на цій землі датується кінцем XI століття. З початку XVII ст. (1617р.) походить документ, який засвідчує про існування у Перемишлі василіянського свята троїцького монастиря, який своєю повагою і значимістю переростав інші монастирі. У другій половині XVII століття історичні і релігійні обставини стали трагічними для українських монастирів на Перемишльській землі. Вони були поступово ліквідовані. Завершенням ліквідаційного процесу стала так звана «йосифінська касата», яку провів австрійський цісар, зараз по тому, як Галичина перейшла під австрійське панування. На півтора століття замовкло монастирське життя східного обряду на Перемишльській землі. І щойно у 1913 році, заходами Перемишльського владики Констянтина Чеховича, до Перемишля повернулися отці Василіяни. Тоді посилилася потреба побудови церкви і монастиря на Засянні.

Ідея побудови церкви на Засянні виникла вже у 1893 році. Ініціатором будови церкви на Засянні був о. мітрат Мирон Подолинський. Вже тоді у планах отців М. Подолинського було повернути до Перемишля отців василіян і включити їх до духовної служби при цій церкві, які мали б при церкві також свій монастир.

15 грудня 1913 року, в празник св. Миколая, в Перемишлі поселилися отці Василіяни. Вони купили кам'яницю при вулиці св. Івана (сьогодні Салезіянська), в якій заснували монастир та

каплицю Співстраждання Пресвятої Богородиці і активно включилися в діло будови церкви. Першим ігуменом став о. Маркіян Марисюк, ЧСВВ. З 1914 року знову почалась широка акція збирання грошей на будову. Отці Василіяни докупили черговий кусник землі під будівництво та почали збирати будівельний матеріал. Однак тим разом на першкоді здійсненню планів стала Перша світова війна.

Черговий етап праці над здійсненням задуму о. Мирона Подолинського почався в 1924 році, коли за волею владики Йосафата Коциловського, ЧСВВ, відповідальність за будову церкви і монастиря повністю взяли на себе отці Василіяни.

В 1930 році архітектор Лев Левинський зі Львова виготовив черговий, вже третій проект (сьогоднішня церква).

7 квітня 1935 року Владика Йосафат Коциловський, ЧСВВ, звершив чин посвячення новопоставленої церкви Співстраждання Пресвятої Богородиці на Засянні в Перемишлі.

Від початку ідеї про будову церкву на Засянні до її здійснення пройшло аж 42 роки, хоча сама будова тривала лише 4 роки. Жителі Перемишляни, духовенство і миряни, мріяли про свою греко-католицьку церкву, поставлену за правилами нашої церковної архітектури, з гарним іконостасом, величавими банями, завершеними хрестами. Мріяли про храм, в якому монахи, разом з мирянами, будуть виспівувати хвалу Божу у своєму обряді і своїй мові.

За задумом будівничих церква мала бути не лише центром релігійного життя на Засянні, але і місцем культурного життя.

Однак не довго, бо всього 10 років, довелось тішитись новою церквою та театральним приміщенням. Прийшла Друга світова війна, а після неї настав час комуністичної влади в Польщі. У жовтні 1945 року польський «Ужонд Безпєченьства» -УБ (служба безпеки) наказала отцям Василіянам полишити свій монастир і церкву.

Будівлі монастиря і церкви призначено на потреби Воєвідського державного архіву. В монастирі розміщено бюро архіву, а в церкві – архівальний склад.

Отці Василіяни ніколи не погодилися з втратою своєї обителі і довгими роками старалися повернути монастир та церкву. Старання чинили чергові настоятелі ЧСВВ: ієром. Павло Пушкарський, ієром. Йосафат Романик, ієром. Мелетій Білинський. На превеликий, жаль їхні зусилля були безуспішними. Польський уряд постійно відмовляв у поверненні монастиря і церкви.

В 1960 році отці Василіяни повернулися до Перемишля і замешкали в невеличкій резиденції на Татарській горі та правили богослужіння східнього обряду в костелі Серця Христового, даючи духовну послугу греко-католикам Перемишля і околиць. Тут треба згадати ієром. А. Кулибабу, ієрм. Бориса Балика та ієрм. Андрія Шагалу, що служили до 1968 року, до того часу, відколи душпастирство в Перемишлі перейняли єпархіальні священики.

У 1989 році тодішній протоігумен ЧСВВ о. Василь Медвіт (уродженець Перемишля) посилив старання стосовно повернення Василіянам монастиря і церкви в Перемишлі. Поборовши прерізні труднощі, людську злобу, нехіть, а часто очевидну ворожість і ненависть, домігся того, що 1 жовтня 1991 року Маєткова комісія прийняла рішення віддати церкву і монастир отцям Василіянам. Та лише 25 жовтня 1996 року остаточно весь будівельний комплекс віддано вже черговому протоігуменові ЧСВВ Володимирові Ющаку.

Хоча у цій зруйнованій, збезчещеній церкві вже з першого дня, тодішній ігумен монастиря в Перемишлі ієрм. Тимотей Феш розпочав служити, то до привернення храму до повної краси було ще далеко. На початку в приміщеннях під церквою встановлено тимчасову капличку, де служились Богослужіння. Монастир пристосовано до житлових потреб монахів та студентів. На куполі цієї каплички знайшов свій притулок хрест зі зруйнованої церкви в селі Ямна. В саду також поставлено кам'яний хрест з села Незнаєва, що на Лемківщині. В свято Воздвиження Чесного Хреста 1997 року Митрополит Перемишльсько-Варшавський архиєпископ Іван Мартиняк та владика Северіян Якимишин, ЧСВВ з Канади при участі великого числа монахів та вірних посвятили хрести для головного і бічних куполів.

В монастирі засновано семінарію для монахів-студентів переважно з України. Тут молоде покоління Василіян проходить монашу й богословську формацію.

В 1996-2010 роках черговими ігуменами монастиря ЧСВВ у Перемишлі були: о. Тимотей Феш, о. Юліан Коваль, о. Григорій Столиця, о. Ігор Гарасим, а від 2008 року вдруге о. Юліан Коваль. Всі вони докладали зусиль, щоб церкві повернути її первісний вигляд, а коли це набирало реальних форм, то недруги почали казати, що отці Василіяни отримали від держави монастир і церкву в доброму технічному стані.

Попри знану всім всесвітню фінансову кризу, почалось так, як і на початках будови церкви збирання фондів на ремонт церкви. На заклик відгукнулись головно мешканці Перемишля і околиць, наші співбрати-Василіяни з Канади, вихідці Перемишльської землі, яких воєнна хуртовина і післявоєнні лихоліття розвіяли по різних закутках світу, і всі небайдужі українці, які доцінили значення храму на перемишльському Засянні. Завдяки пожертвам усіх тих, хто вважав своїм християнським і національним покликом поділитися своїм добром з Церквою в потребі, отці Василіяни змогли в 2009 році, зробити те, що так як тоді, коли трудились о. Йосиф Чепіль та о. Тимотей Феш, здавалось було неможливим.

У 2009 році відремонтовано усі три куполи, покрито їх новою бляхою, наново встановлено на них хрести.

– Осучаснено стару систему громовідводів.

– Побілено церкву всередині і частково ззовні.

– Виконано ізоляцію пивниць і фундаментів забезпечуючи в цей спосіб захист перед вологістю і грибком.

Почались також праці над привернення до життя театрального залу під церквою. Поки що, за допомогою Воєвідського консерватора архітектурних пам'яток, вдалось провести осушення приміщення, ізоляцію та встановлення нової підлоги. Для привернення залу до первісного вигляду і призначення потрібно, однак, ще багато праці. На особливу увагу заслуговує розпис на стінах. Як згадано вище, зал був прикрашений малюнками, що зображали портрети визначних особистостей Церкви та українського народу, герби українських міст, а також особливу орнаментику з квітів. Хочеться, щоб цей зал, за задумом передвоєнної громади Перемишля, знову став живим місцем плекання і презентування релігійної та національної культури українського народу. До тепер проведено потрібні консерваторські експертизи та виготовлено спеціальний план консерваторських робіт. Чи роботи по відновленню залу почнуться, залежатиме від дозволу урядовців та жертводавців, які допоможуть фінансово. Тому звертаємося з проханням про фінансову підтримку нашого амбітного, а водночас коштовного проекту до

Пожертви можна висилати чеком на ім'я Bogdan (o. Julian) Kowal, ul. Salezjacska 2, 37-700 Przemyśl, або на рахунок «Buduchnist» Credit Union 2280 Bloor Street West, Toronto Ontario M6S 1N9, Canada, номер рахунку 24906 Association «Peremyschyna», з приміткою на ремонт церкви у Перемишлі, або вплатити на рахунок Перемишльського монастиря: Zakon Św. Bazylego Wielkiego ul. Salezjacska 2, 37-700 Przemyśl; номер рахунку 59 1240 1776 1111 0000 1937 9896

всіх людей щедрого серця, уродженців та симпатиків Перемишля і перемишльської землі, до всіх, хто розуміє неперевершену роль Церкви у Перемишлі в збереженні релігійного, культурного і національного життя на маленькому острові посеред чужого моря. До всіх, кому не байдуже моральне і релігійне виховання нашої молоді. Ми мріємо про те, щоб відновлений театральний зал, слугував не лише монахам, мешканцям і гостям Перемишля, в якому можна буде проводити релігійні, культурні та наукові заходи, але також був місцем, де молодь зможе гуртуватися, проводити дискусії, товариські зустрічі, знайомитися між собою, зростати духовно і морально. Чи здійсняться наші задуми, залежатиме від Вас, шановні добродії.

ЧУДОТВОРНІ ІКОНИ УКРАЇНИ

ІСТОРІЯ ТУЧНЯНСЬКОЇ ЧУДОТВОРНОЇ ІКОНИ БОГОМАТЕРІ

о. Андрій СОКОЛОВСЬКИЙ, парох

У передгір'ї Карпат, у глибокій кам'янистій ущелині на лівому березі річки Свірж, яка несе води до Дністра, розкинулось мальовниче село Тучне Перемишлянського району Львівської області.

Храм Благовіщення Пречистої Діви Марії – це третя церква, збудована у с. Тучному. Перша церква Покрови Пресвятої Богородиці існувала у XVII столітті, правдоподібно, її спалили татари. Друга церква Благовіщення Пресвятої Богородиці збудована у 1690 році на місці з'яви чудотворної ікони Богородиці. Сучасний кам'яний храм Благовіщення Пречистої Діви Марії у с. Тучному збудовано у 1900 році на місці старої дерев'яної церкви Благовіщення Пресвятої Богородиці.

Одного літнього дня на початку XVII століття пастухи села Тучного, які випасали стадо на горі біля старого цвинтаря, що містився у невеличкому ліску, на високій горі, побачили на липовому пні ікону Богородиці. Про це з'явлення вони негайно повідомили у село. На гору прибули селяни зі своїм священиком. Відправивши молебень до Богородиці, люди віднесли ікону у стареньку дерев'яну церкву, що знаходилась під горою над потічком. Коли наступного дня пастухи знову випасали своє стадо і пішли на те місце, де з'явилася ікона Богоматері, щоб помолитися, то були дуже здивовані, оскільки ікона була на тому самому місці, як і вчорашнього дня. Діти помолились і поспішили повідомити місцевого священика.

Тучнянська чудотворна ікона.

Знову до ікони прибули селяни зі священиком і перенесли ікону у храм Покрови.

Згідно з переданням, священик відіслав одного селянина в Унівський монастир, щоб

повідомити про чудо. Люди переповідають, що до Тучного прибув ігумен монастиря з двома монахами. Коли священик відкрив церкву, щоб показати з'явлену ікону, то побачив, що її тут не було. Вона знову чудесним способом з'являлася на горі. Вірні зрозуміли, що Матір Божа обрала місце для храму там, де з'явилася.

Почувши про чудодійне з'явлення Богородиці, у село прибули люди з навколишніх сіл, щоб помолитись перед чудотворною іконою. Люди з великою побожністю виходили навколішки на велику і круту гору.

МОЛИТВА
ДО БОГОРОДИЦІ, ПРОСЛАВЛЕНОЇ В ТУЧНЯНСЬКІЙ ЧУДОТВОРНІЙ ІКОНІ

О Преблагословенна Владичице, захиснице роду християнського, прибіжище і спасіння тих, що прибігають до тебе! Знаємо, як багато згрішили і прогнівили ми, Премилостива Владичице, народженого від тебе Сина Божого, але маємо багато прикладів тих, які скоріше від нас розгнівили Його: митарі, блудниці та інші грішники, яким було даровано прощення гріхів їх через покаяння і сповідь. Дивлячись на ці приклади та бачачи ті ж самі гріхи і в нас, з покаянням прибігаємо до тебе. О Всемилосердна Владичице, подай нам руку допомоги і випроси у Сина Твого і Бога нашого матерніми і святими твоїми молитвами прощення тяжких гріхів.

Віруємо і визнаємо, що той, кого ти родила, Син твій, є воістину Христос, син Бога Живого, Суддя живих і мертвих, який дає кожному по заслугах його. Також визнаємо тебе істинною Богородицею, джерелом милосердя, заспокоєнням тих, що плачуть, надією тих, що померли, сильну і постійну Заступницю перед Богом, яка правдиво любить рід християнський, і помічницю до покаяння. Направду бо немає людина іншої допомоги і покрову, тільки від тебе, Діво Премилостива, і ніхто, хто уповає на тебе, не застидається і, через тебе просячи Бога, вислуханий буде завжди.

Через це молимо тебе: відкрий для нас двері милосердя твого, які заблукали і впали в глибоку тьму, не покинь нас, не відвернися від моління нашого, не залиш нас, грішних, бо ворог нас шукає, щоб забрати на загибель, але вимоли за нас народженого від тебе милосердного Сина твого і Бога, щоб простив великі гріхи наші і визволив нас від загибелі, щоб ми разом з тими, які отримали прощення, заспівали і прославляли безмежне Боже милосердя і твоє заступництво за нас у цьому житті і на віки вічні. Амінь.

На горі ігумен з місцевим священиком відслужили Святу Літургію. Священик села від імені селян дав урочисту обіцянку побудувати на цьому місці Божий храм на честь Пресвятої Богородиці. Після цього ікону перенесли до старої дерев'яної церкви Покрови Пресвятої Богородиці. Вона більше не переміщалася на гору.

Люди дружно взялися за виконання своєї обіцянки. Щоб збудувати новий храм, перевезти будівельні матеріали, потрібні були значні кошти. І вирушили тоді посланці громади у різні села повіту для збору пожертвувань на будівництво храму Небесній Цариці.

З'явлення Пресвятої Діви Марії, чи сльозіння її ікон – це найпереконливіша проповідь, що закликає світ до жалю, покути, виконання заповідей Божих, до добрих діл та ревності у вірі. Ця проповідь є цінна завжди: і в сиву давнину перших століть християнства, і в наш час жахливих злочинів, війн, падіння моралі, богохульства, ідолопоклонства, ненависті, вбивств – всього того, що викликає Божий гнів. Богородиця через кожну появу у цьому світі взиває нас змінити своє життя, бо Вона ревно заступається за нас перед Богом. Сльози цих ікон передають сум Небесної Цариці, Яка спостерігає за тим, як люди зневажають Бога.

У 1902 році за сприяння митрополита Андрея Шептицького та місцевого пароха о. Амбросія Рибака Святіший Отець Лев XIII (1878-1903) надав повний відпуст грамотою від «9 мая за н. ст. 1902 року до ч. 14320 для церкви в Тучному в дні Благовіщення Пречистої Діви Марії та Переставлення святого апостола і євангеліста Івана та попразденствах». З цього часу церква Благовіщення Пречистої Діви Марії офіційно проголошена відпустовим місцем.

Офіційні видання шематизмів 1904, 1905, 1906 років Львівської Архиєпархії Української Греко-Католицької Церкви подають, що у Тучному повний відпуст є на свято Благовіщення Пречистої Діви і в день Переставлення св. Івана Богослова. ■

АДРЕСА:
Село Тучне,
Перемишлянський район,
Львівська область.

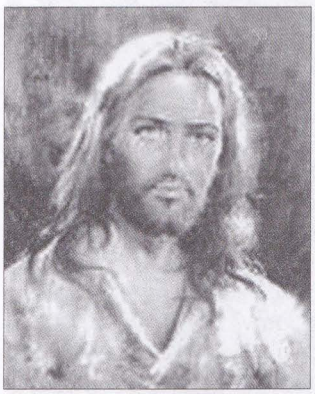

ІСУС КЛИЧЕ ТЕБЕ

«Я полюбив Тебе відвічною любов'ю,
тим і зберіг для Тебе мою ласку.» (Єр 31,3)

У першу неділю місяця при монастирі Сестер Катехиток св. Анни відбуваються духовні зустрічі для дівчат віком від 17 до 30 років, які думають про вибір свого майбутнього.

Чекаємо на Тебе за адресою:
м. Львів -смт. Брюховичі, вул. Широка, 4а.
Просимо звертатись за телефоном:
234-63-44 (с. Агнета), 096-43-035-78 (с. Вікторія).

СТРАСТІ ХРИСТОВІ ПОКАЗАЛИ У М. ХИРОВІ

І. ГОСПОДАР,
заступник директора школи з виховної роботи

У неділю, 29 березня цього року, в народному домі «Просвіта» м. Хирова Старосамбірського району Львівської області проведено духовний захід «Страсті Христові», сценарій до якого підготувала заслужений вчитель України, вчитель християнської етики С. Савчак. Громадськість міста чисельно зібралася у залі.

У духовному заході Хресної Дороги, яка складається з 14 стацій, були задіяні учні 1-11 класів ЗСШ І-ІІІ ст. м. Хирова, церковний хор та священнослужителі церкви Різдва Пресвятої Богородиці – о. Ігор Петрович та о. Микола Сваволя.

Захід був насичений біблійним текстом, молитвами, страсними піснями. Юні аматори з великою любов'ю і душевною теплотою виконували страсні пісні, читали поетичні рядки, які відтворювали терпіння і муки Христа.

У спокійно-розважальній тиші учні передавали святість змісту кожної стації, де Ісус терпить біль з покорою, а в очах глибока любов до катів. Саме ця любов додавала Ісусові сили нести важкий Хрест, терпіти пекучі рани від тернових шипів. Кожна стація доповнює іншу, немов виплітає терновий вінок, який Господь подарував нам для нашого спасіння, для очищення й освітлення душі. Молитва під хрестом стала акордним завершенням заходу.

На очах у присутніх були і сльози; почуте і побачене торкнулось струн сердець краян і заставляло обдумувати власні вчинки, щоб своїм гріхом не завдавати нового болю Ісусові.

Мабуть, кожен з присутніх був вдячний Господові за Його безмежні терпіння, які піднімають нас з упадку, рятуючи цілий світ. Вдячністю Всевишньому, любов'ю до Нього і своєю поправою ми одержимо зцілення своєї душі.

Хресна Дорога збагатила вірних духовним скарбом, що подарував нам наш Спаситель, і наші серця знову і знову спалахнуть любов'ю до Бога. ■

ЛЮДСЬКЕ ТА БОЖЕ У СВЯТКУВАННІ ВЕЛИКОДНЯ

о. Миколай МИКОСОВСЬКИЙ, ЧСВВ
м. Едмонтон (Канада)

Смерть Господь вмить переміг,
Хоч звалила гучно з ніг…
Гріб порожній залишивсь;
Спас підніметься увись.

Дзвони лунко виграють.
Дременули гріх і лють…
Сколихнула новина.
Вабить знана дивина.

Велелюдно у церквах.
Віддалившись подалі страх.
Радості пала свіча –
Світ весь Пасху зустріча.

Щоб про празник пам'ятав
Кожен, бо любов Христа
Пригорнула нині нас…
Намір ворога погас!

Ісус знову живий… Про це всі дружньо звіщають… Христос воскрес, направду! І в день Його святого Воскресіння сталася подія, яка огорнула весь християнський світ та історію людства в цілому. Смерть, отже, подолано. Завітав назавжди празник усіх празників.

Зупинюся детальніше на різних обрядах великоднього характеру. Сьогодні дослідникам нелегко з'ясувати, які саме великодні обряди, коли та за яких обставин виникли. Можна почути, що до християнської великодньої обрядовості нібито увійшли давні язичницькі звичаї, пов'язані зі святкуванням весняного сонця. Завдяки тому, під впливом християнського календаря, язичницька обрядовість частково стала частиною Великоднього тижня. А частково й зовсім зникла, тому що припадала на Великий Піст, повністю несумісний з «весняною радістю»… Що цікаво, від самих початків християнські богослови не бажали визнавати спорідненості Спасителя з так званими поганськими «воскресаючими богами», бо вважали твори Біблії автентичними, а легенди про язичницьких богів – видумкою.

Пригадую в контексті, як колись одна вчителька мови та літератури зі Східної України, маючи крихти віри в душі, дивувалася тому, що на Пасху сонце немовби якесь особливе, переливається світлом, радіючи, що Христос воскрес. Викладачка радила придивитися до нього своїм учням, бо казала, що в інші дні воно звичайне…

Знаємо, що Пасха, безумовно, – це свято радості для кожного землянина, і не тільки: і для найменших, і для дорослих, і для живих, і навіть для покійних... В цей знаменний день християнський люд намагається пробачити один одному всілякі провини та чинити тільки добро. Адже цей празник християн символізує найперше Господнє воскресіння, правдиву радість і вічне життя в Триєдиному Бозі. У народі побутують різноманітні пасхальні прислів'я та приказки:

Не кожен тиждень Великдень.
Не кожен день Великдень, а хліб – не паска.
Дороге яєчко у Великодньому дню.

Святкування Великодня заповіли апостоли. Св. Писання докладно описує нам сенс воскресіння з мертвих Божого Сина. Пасхальний характер християнського життя, як дійсної участі в житті Воскреслого, підкреслював апостол Павло, звертаючись колись до колосян: «Поховані разом з Ним у хрещенні, ви разом з Ним також воскресли, вірою в силу Бога, який воскресив Його з мертвих» (Кол 2, 12).

Легенда каже, що в той світлий день, коли Ісус воскрес, сонце не хотіло йти за обрій, бо раділо, тому день був довгим, великим. Звідси й маємо «Великдень». Цю назву ми отримали з грецької мови, що є буквальним перекладом грецького наймення свята – Мегалі Емера, тобто Великий день. Інша назва – Пасха (Паска) є похідною від давньоєврейського іменника «песах» – перехід. Офіційна ж версія Вселенської Церкви – Світле Христове Воскресіння, Пасха…

Часто на сам Великдень, зокрема в сільських місцевостях, весь день не вмовкають дзвони. Ще в давнину люди вірили, що уся нечиста сила вельми боїться великоднього дзвону, розбігаючись ген далеко, у нетрі та прірви… В деяких місцевостях існував звичай йти на цвинтар до своїх батька-матері, які за життя прокляли рідну дитину. У Великодній час можна було випросити у них прощення. Дехто

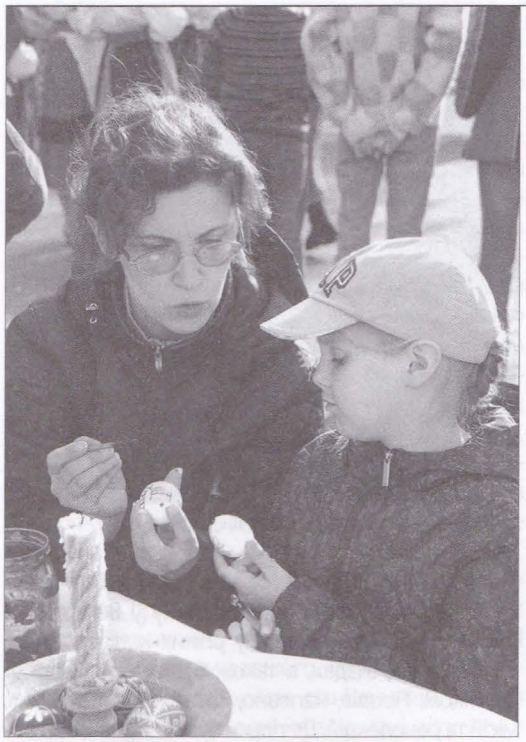

вірив, що в ніч перед Пасхою над схованими в землі скарбами горить свіча, тож їх нескладно здобути. Але це начебто не всім дано – заволодіти заклятим багатством може лише та людина, котру призначив для цього Господь… Також у колишньому моєму селі Кам'янка поблизу м. Сколе на Львівщині, існував звичай від Страсної П'ятниці розпалювати коло храму ватру зі сухих дров (а не зі смердючої гуми, як дехто практикує сьогодні!) Вогнище палало аж до Великодня, а то й довше. Довкола збиралися на розмову люди - як дітвора, так і старші. Багато чого цікавого можна було в тому гурті послухати. А в саму Великодню неділеньку, після освячення пасок, стріляли з рушниць (та й взагалі упродовж днини стріляли всі кому не лінь і бозна з чого!) Відтак люди поспішають (особливо малеча) до своїх помешкань, щоб першими ступити з вулиці на обійстя і принести щасливу долю та гаразди…

У м. Зіньків, між іншим, записано ось таку народну легенду-повір'я: «На Великдень, поки не випустять з церкви, гріх їсти не тільки людині, а навіть давати корм свійській худобі… Один чоловік – чи не відав того, а чи не вірив – на Великдень, рано-вранці, коли ще не дзвонили до церкви, пішов давати корм худобі. Набираючи солому на вила, чоловік цей штрикнув глибше у скирту. Виявилося, що в соломі спав його молодший брат. Нічогісінько не підозрюючи, господар настромив його на вила і так підняв угору. Бог і начертав цей гріх на місяці: коли придивитися до нічного світила, то видно, що брат брата тримає на вилах…».

Великдень годі уявити без фарбованого яйця. Крашанка є символом воскресіння Ісуса Христа. Для прикладу, червоне яйце – ознака радості взагалі і особливо радості Великодня. Про нього існує чимало різних оповідань, передусім казкових.

Досить давня «Книга Старчества» наводить оповідання великого богослова Івана Дамаскина «О Велиці Дні», що було неабияк поширеним у нашій стародавній літературі: «Яйце уподоблюється всій тварі: скорлупа як Небо, плівка – хмари, білок – води, жовток – земля, а вогкість посеред яйця – гріх у світі. Господь наш Ісус Христос, коли воскрес із мертвих, всю твар відновив своєю кров'ю, як яйцями прикрасив, а вогкість духовну висушив, як яйця згустив…».

Щодо усіх нехристиянських звичаїв, які іноді проникають у святкування Пасхи, то з книги «Дохристиянські вірування українського народу» довідуємося, що ще Карфагенський Собор (318 р.) висловився проти цього. Своїм 68 правилом він дає наказ: «Поганських звичаїв не чинити, а саме: на дошках не скакати, на гойдалках не гойдатися, яйцями не качати і не бити, грохотання (реготання) не чинити. А коли хто не послухає цього, нехай буде заборонений 5 років, учинить 140 поклонів на день і 280 Молитов…».

Як бачимо, Церква дуже строго підходила в минулому до поєднання праведного з грішним, язичництва з офіційним християнством. Тепер, на жаль, також можна зустріти подібні «звичаї» – різного роду забобони, ворожбу, яку пов'язують з Великоднем, магічні ритуали та замовляння (псевдомолитви у стилі Гарафіни Маковій), спробу поєднати Пасху з окультною астрологією тощо. Це все затьмарює суть празника Христового Воскресіння і відволікає увагу від світла Божої Істини. Варто відрізняти нарешті людське від Божого, наївні повір'я від важливої біблійної правди. Святкуймо ж по-Господньому, бо Спас – живий, а Великдень – не легенда! ■

СПОГАД ПРО о. ВАСИЛЯ ЗІНЬКА, ЧСВВ

бр. Степан ДУБАН, ЧСВВ, Львів

23 квітня цього року виповнюється друга річниця від дня відходу до вічності о. Василя Володимира Зінька, ЧСВВ, великого патріота Католицької Церкви та України.

Боже Провидіння звело мене із о. Василем ще під час навчання у школі. Перша незабутня зустріч сталася під час Служби Божої, коли я приймав урочисте св. Причастя 16 липня 1995 року в церкві св. Андрія у Львові. Велика група нас, першопричасників уважно слідкували за словами Божественної Літургії, яку відправляв о. Василь. Усе відбувалося надзвичайно урочисто. Перед самим св. Причастям отець зупинив Службу і розпочав промову спеціально до нас. Він розповів, що коли йому було приблизно три роки, мама садила його на стільчик і запитувала: «Як будеш великий, будеш пити горілку? Скажи, будеш пити?», а він, малий, крутив головою і голосно говорив: «Ні!». А потім вдруге лагідно питала: «А священиком будеш?», а він завжди відповідав: «Так!». Так і сталося. Прийшов час і малий Володимир став монахом, прийняв монаше ім'я Василь і назавжди зарікся не пити алкоголю. Так само й ті, які тепер приступають до урочистого св. Причастя, повинні не лише святкувати це свято, а зробити постанови на ціле своє життя – відректися поганих звичок і завжди служити Христу. І ми за о. Зіньком повторювали аж три рази: «Не буду пити, не буду курити». Щойно тоді настала урочиста хвилина зустрічі із Євхаристійним Христом й отець Василь, виголосивши «Зі страхом Божим і вірою приступіть», уділив нам святе Причастя. А після Служби Божої ми зробили спільну фотографію з о. Зіньком.

Отець Василь Зінько при церкві св. Андрія був не просто парафіяльним сотрудником, а сотрудником ревним, дбайливим, таким, яким повинен бути духовний пастир, який дбає про вівці. Він мав широке поле праці: був духівником, а пізніше капеланом скаутів, часто проводив науки на зборах марійського молодіжного товариства «Містична Троянда», процесійного товариства святої Терені від Дитятка Ісуса, був провідником товариства медиків імені св. Луки (ці три товариства він і заснував), викладав християнську етику у Ветеринарній академії, брав участь у різних конференціях, симпозіумах, з'їздах, а також був палким проповідником. Провів, напевно, сотні, якщо не тисячі, місій та реколекцій. Де тільки була потреба, відразу рушав у дорогу: молитва на захист ненароджених дітей біля абортарію; на захист українського народу до пам'ятника Тарасові Шевченку; молитва біля статуї Матері Божої... І завжди о. Василь Зінько був готовий виголосити проповідь, адже Слово Боже в його серці було не завчене, а прожите.

О. Василь Зінько, ЧСВВ – невтомний сповідник.

У церкві св. Андрія, коли на дванадцяту годину служив Службу Божу для дітей, проповідь завжди говорив наприкінці. Оскільки в церкві ще немає іконостасу і царських дверей, він кликав усіх дітей до себе аж до самого престолу і садовив їх на сходах престолу. Проповідь була звернена і до дітей, і до дорослих. Під час неї отець ставив до дітей кілька запитань й уважно слухав їхні відповіді, які також було цікаво чути всім присутнім, а в кінці робив короткі висновки, просив, щоб діти їх багато разів повторили і запам'ятали, наголошував, що вони повинні бути відповідальні і слухняні. А тоді просив, щоб діти клякнули і тоді їх благословляв.

Також о. Василь Зінько був невтомним сповідником, сповідав на багатьох відпустах, місіях, реколекціях. А в церкві святого Андрія, хоча у черзі до сповіді вже не було нікого, таки сидів у сповідальниці до закінчення Служби Божої, чекав, може ще хтось підійде, щоб у цій Тайні покаятися із своїх гріхів.

Правдивий святий завжди веселий. Отець Василь часто жартував. Одного разу під час Великого посту на проповіді закликав не приділяти так багато уваги телевізору: «позапихають голови в ті паки і дивляться, а не знати, що там можуть таке побачити». Коли при іншій нагоді отець покропив малу дитину свяченою водою, а вона почала голосно плакати, а він пожартував: «Добра співачка!», й усі люди також посміхнулись. Отець Василь Зінько вмів пожартувати, але також умів дуже просто дати пораду. Одна пані запитала його: «Чи можна в неділю вишивати?», а він відповів «можна» і, помахавши пальцем, додав «але, якщо ти це будеш продавати, то будеш мати гріх». Так він пояснив, що якщо в неділю і свята працювати не на славу Божу, а задля заробітку, то така праця буде гріхом і не матиме благословення.

Сталося так, що після закінчення школи я почав працювати при церкві св. Андрія, прислуговувати під час Богослужінь та виконувати різноманітні праці. Вже протягом довшого часу думав про монаше життя, але також мав різні сумніви. Також і порад не бракувало: одні казали мені вступати в монастир, інші казали не йти. Я плекав у собі бажання вступити до монашого чину, але, здається, бракувало якогось поштовху. Одного разу о. Василь підійшов до мене в захристії, насупив свої кучеряві брови, підморгнув, легко усміхнувся, як тільки він умів, сказав: «Йди до монастиря. Буде во!» і підніс догори великий палець правої руки. Такий жартівливий жест отця переконав мене остаточно посвятитися Христу у монашому стані.

Після новіціяту я переїхав із Крехова до Львівського монастиря св. Онуфрія. Тут постійно бачив добрий приклад о. Василія Зінька, ЧСВВ. У монастирській каплиці кожної п'ятниці увечері монахам і священикам виголошував науку, під час наук нам нагадував і пояснював, як ми повинні жити чернечим життям. Вервицю, на якій він перебирав зернятка пальцями своєї руки, я бачив у нього в руках і зранку в монастирській каплиці, і під час подорожі, і на кожному місці. Думаю, що вона приносила йому духовну силу і ласки в щоденному житті.

Ще за життя о. Василя Зінька, ЧСВВ у мене були думки, що він святий. Пригадую собі такий один випадок, який стався менше року перед смертю о. Василя Зінька. Це було у лікарні, де о. Василь лікувався. Біля нього завжди, як вдень, так і вночі, перебував хтось із монахів нашого монастиря. Отець щодня служив Службу Божу, а оскільки в тому корпусі не було каплиці, то доводилося служити у пристосованому приміщенні – у їдальні. Того разу їдальня виявилася зачинена на ключ, і поки його шукали, нам довелося чекати на коридорі. Отець Василь поважно проходжувався по коридорі, тримаючи вервичку в руках і готувався молитвою до звершення Божественної жертви. Я ж відчував потребу посповідатися, але якось не міг рішитися перебити його у цьому приготуванні до Служби. Тому й стояв тихенько збоку, роздумуючи, коли було б найкраще попросити отця про духовну послугу – сповідь. Раптом, цілком несподівано, отець опинився переді мною, благословив мене знаком святого Хреста і питає: «Коли сповідався останній раз?». Я страшенно здивувався: «Звідки він знає, що я хочу посповідатись?» Після сповіді, як звичайно буває, на душі стає легко, але думка не покидала мене: звідки священик знав, що я хотів посповідатись, адже я йому про це не казав? Тоді я подумав: «Він, напевно, святий».

Якщо поглянути на працю о. Василя Зінька, ЧСВВ, то можна назвати його добрим трудівником. У його келії часто було чути стукіт друкарської машинки. Адже він написав приблизно двадцять книжок, а скільки статей, а скільки виголосив проповідей, а скільки часу провів у молитві! Це все задля добра українського народу. Собі ж він збирав скарби і заслуги для своєї душі, для вічності. Дивімося на о. Василя Зінька, ЧСВВ, берімо з нього приклад, наслідуймо його: готовність до всякого доброго діла, мужність та витривалість у католицькій вірі! Пригадую слова, які він сказав на одній із проповідей: «Підпілля може бути ще сто разів, але Католицька Церква вийде таки переможною з підпілля!». Отець Василь Зінько, ЧСВВ підпілля не боявся, бо твердо стояв у католицькій вірі, тож і ми будьмо такими. Молімося за святих проповідників, за мир, згоду і любов в українському народі, в Католицькій Церкві та в цілому світі. Адже мета кожної людини – святість життя і вічне щастя у небі. А щоб її осягнути, треба свято виконувати свій обов'язок і зберігати заповіді, і коли ми будемо свято жити і помремо як святі, то після смерті підемо до неба і там у небі, у цьому вічному щасті, будемо спільно прославляти Бога разом з нашим о. Василем Зіньком, ЧСВВ. ■

ДУХОВНИЙ ТРІУМФ о. ПОЛІКАРПА ПАНЧИШИНА, ЧСВВ
(З нагоди 30-ліття смерті)

Михайло СИРОЇД

«Пощо мене тримаєш на цім світі, Господи, вже забери мене до себе», – казав о. Полікарп, «вуйцьо з бородою» (так жартома називали його близькі). І ніхто не може знати про Божі задуми. Тільки після багатьох років я зрозумів, що лише для тріумфу. У цій статті автор ділиться спогадами про ще одного ієромонаха-василіянина, який трудився на ниві Божій у важкі роки атеїстичного режиму.

Павло Панчишин народився 27 грудня 1894 року у м. Жовкві на Львівщині в родині Іллі й Теклі Панчишин. Вже з дитинства в нього загорілася іскорка монашого покликання. Закінчивши у Львові гімназію, він довго не вагався із своїм вибором. 5 вересня 1912 року він застукав до брами василіянського монастиря св. Миколая у Крехові. Як належиться, готувався до прийняття чернечого постригу і складення обітів. Перші обіти склав навесні 1914 року, обравши ім'я Полікарп, а вічні – 7 липня 1920 року у монастирі св. Онуфрія в Лаврові на Львівщині. Потім він вивчав філософію та богослов'я, а 17 вересня 1922 року диякон Полікарп прийняв священичі свячення.

Ревний ієромонах кинувся у вир душпастирської праці та займався духовним проводом молоді при Крехівському монастирі, у Кристинополі й Завалллі, а з 1939 року – у Лаврові. У цій місцевості пережив перший і другий прихід комуністичної влади. Як відомо, трагічна доля спіткала багато василіянських монастирів, тому що «нова» влада вважала греко-католиків своїми лютими ворогами. Давній монастир св. Онуфрія в Старосамбірському районі комуністи перетворили на установу для глухонімих, а церкву закрили. Монахів, які не захотіли підписати перехід на «православіє», прогнали з Лаврова, в тому числі й о. Полікарпа. Він змушений був приїхати на проживання до родини у рідну Жовкву, де душпастирював «на свою руку» у Винниках до половини 1947 року, а тоді заборонили йому виконувати священицьку працю. Він далі про-

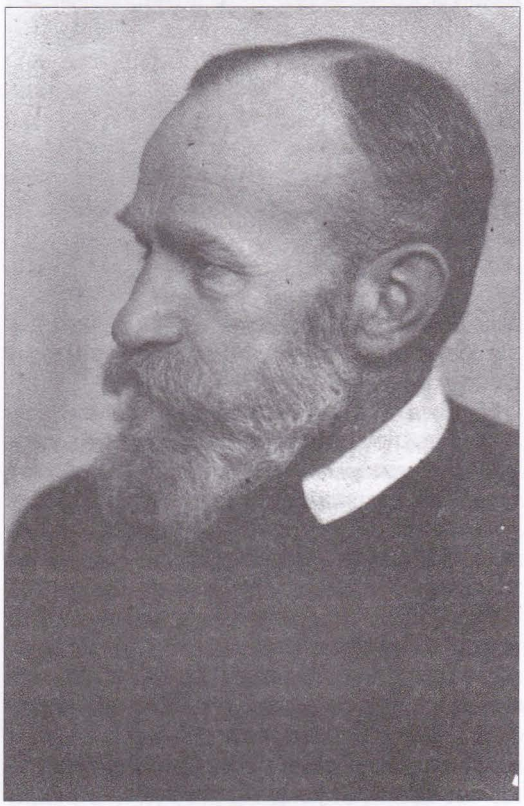

О. Полікарп Панчишин, ЧСВВ.

довжував таємно служити, та каральні органи пильно за ним стежили. 4 січня 1950 року о. Полікарпа заарештували. Більше місяця ієромонах перебував в тюрмі у Львові. Потім його вивезли у Хабаровський край, в тайгу на Сибір для рубки лісу в глибоких снігах (температура там опускалася нижче 50-ти градусів). Хліб видавали тільки за умови виконання норми. Нормували ту важку працю безграмотні люди, вони зменшували фактичний виробіток, щоб менше видавати хліба. Отець Полікарп разом з українськими каторжанами взялись за перерахунок виробітку і домоглися правильного підрахунку, а тоді отримували чорний липкий хліб згідно з призначеною нормою…

Ієромонах П. Панчишин розпочав серед каторжан душпастирське служіння. В такий спосіб Бог послав нашим збідованим людям свого священика. Він приносив їм духовну радість, дбаючи за їх релігійні потреби. Відправляв св. Літургії на пеньку зрізаного дерева, який слугував престолом для приношення євхаристійної жертви.

Побачивши його працю серед людей, які горнулися до священика і ставали певним чином спільнотою, адміністрація табору відправила о. П. Панчишина в 1952 році на «золоті піски» Охотського моря (неподалік Ніколаєвська). Проте й тут він продовжив свою священичу працю серед наших каторжан. Після смерті Сталіна в 1953 році для всіх «жителів» Гулагу настала «відлига», вони відчули полегшення. Після довгих візитів і вимог о. Полікарпа нарешті звільнили від примусової праці. Однак він мусів лишитися на місці заслання у бараку неподалік Комсомольська на Амурі. Тут вже міг свобідніше об'їжджати своїх парафіян-переселенців і правити серед них Богослужіння. В 1960 році о. Полікарпу заборонили відвідувати переселенців. Знайшовши працю на будівельному заводі й краще помешкання в самому Комсомольську, міг далі спокійніше виконувати душпастирську працю.

Робота на заводі дала змогу отримати перші гроші. Отець Полікарп розповідав: «Пригадую собі, як я вперше отримав платню за тяжку працю. Справді, не було це багато, але воно належало мені. Нарешті я відчув у собі людську гідність, почуваючи себе наче вільним. Тоді я побіг до крамниці й купив за власні гроші буханець хліба. Відтак знайшов собі затишний куточок у парку та з'їв нараз цілий буханець і тішився уявою, що вже більше не буду голодувати».

Робота в глибоких снігах на лісоповалі і тяжкій праці на будівельному заводі підірвали здоров'я. Він почав відчувати гіпертонію, проявлявся склероз, часто боліли відморожені та опухлі ноги (носив навіть влітку теплі штани з сукна), почали тривожити сердечні болі.

В квітні 1964 року ієромонах Полікарп після довгої розлуки із батьківщиною повернувся до Жовкви, до рідних сестер Олени та Ірини (вона монахиня і зараз їй 94 роки). Підпільно продовжив виконувати свої священичі обов'язки. Люди горнулись до нього як до рідного батька. Готував дітей до сповіді, до першого св. Причастя, хрестив, вінчав молодих, хоронив померлих… Отець Полікарп давав шлюб й авторові цих рядків, який одружився із рідною племінницею Іриною, а також хрестив наших дітей.

Останні роки свого життя ієромонах провів поруч із сестрою Іриною, яка ним дбайливо опікувалася. 8 місяців перед смертю лежав на ліжку, дуже схуд. Молитва часто була на його устах. Лікарської опіки о. Полікарп не був позбавлений.

Відійшов до Господа 21 квітня 1980 року на 86 році життя, 66 році чернечого подвигу та 58 році священства. Два дні по його смерті йшов дощ. Небо разом з нами мовби плакало за отцем. В день похорону, 23 квітня засвітило сонце і це було ознакою Христової перемоги над злом. Чисельний люд заполонив вулицю Львівську у Жовкві, весь транспорт зупинився. Після похоронної відправи підпільні співбрати по Чину несли домовину із тілом о. П. Панчишина більше трьох кілометрів на своїх плечах аж до цвинтаря. Всі співали «Христос воскрес», відгомін співу прокотився цілою вулицею. В той момент ніхто не боявся, що можуть арештувати, вигнати з роботи. Всіх потішала думка про Христове воскресіння. Цей кількатисячний здвиг мирян на похороні у Жовкві в ті роки атеїзму показав владі, що УГКЦ живе. Проте потрібно було чекати ще цілих 10 років на вихід з підпілля…

Ось такою була нелегка, сповнена терпінь, життєва дорога о. Полікарпа Панчишина, який вніс свою лепту в те, щоб сьогодні ми вільно молилися у храмах і прославляли Господа. Його рідний брат Володимир, греко-католицький священик, який душпастирював в Манітобі у Канаді, дожив до 96 років і помер 17 січня 2009 року. Боже Провидіння передбачило плідне продовження цієї священичої родини. Так, внук рідної сестри Наталії – монах-василіянин Полікарп Володимир Марцелюк – 30 серпня 2009 року був рукоположений на священика владикою Софроном Мудрим, ЧСВВ в м. Бучачі на Тернопільщині. На даний час він продовжує навчання у Григоріянському університеті в Римі.

Вічная пам'ять про о. Полікарпа нехай збережеться не тільки серед його рідних та колишніх парафіян, а й поміж усіма тими, які шанують ісповідників віри минулого століття. ■

МІСІЯ МИРЯН У ЦЕРКВІ

Іван КОБАСЯР

Продовження.
Початок у ч. 1-3 за 2010 р.

Іван Павло II, як один з найвизначніших богословів сучасності, зробив великий внесок у вивчення питання щодо покликання, місії і гідності людини в світі. У своєму Післясоборовому Апостольському повчанні «Christifideles laici» Папа присвячує велику увагу дослідженню місії мирян в самій Церкві. На тих, які були прийняті в Тайні Хрещення до «Народу Божого», покладається важливе завдання розвитку і відповідальності за життя Христової Обручниці. Своїм пастирським словом Вселенський Архиєрей ще раз пригадує, що кожен наділений різними дарами і харизмами, які повинен використовувати на благо всієї Церкви, і нести її туди, де він це може здійснити.

Участь у Святих Тайнах

Так, як служіння ієрархічного священства уможливлюється через благодать і священство найвищого Архиєрея Христа, так і священство мирян знаходить і черпає благодать зі священства Ісуса, в його найдосконалішій Жертві. Проте, через гріх людина сама, добровільно, відмовляється від освячуючої ласки і втрачає свою богоподібність. Важливу роль в поверненні порушеного образу Божого в людині, за св. Василієм Великим, є Святі Тайни. Вони помагають людині не тільки очиститись від гріхів, а й утверджуватись і рости в чеснотах. Первісний образ відновлюється завдяки обожествляючій благодаті Христа, яка спливає на людину в Святих Тайнах. Тому участь у сакраментальному житті Церкви має бути свідомим вибором і остаточною перемогою над пристрастями і це має відбуватись крізь призму любові до Ісуса Христа, Господа і Спасителя. Завдяки участі в Святих Тайнах у мирянинові з'являється сила Святого Духа, яка оберігає від гріха і допомагає в його утвердженні в заповідях. Для того, щоб бути щораз стараннішими у виконуванні Божої Волі і щоб наше щоденне життя було просякнуте освячуючою Божою благодаттю, вірним необхідно користати з Тайн. Тому в Святій Церкві і є установлені Тайни, щоб миряни брали активну участь і користали з них, черпаючи для себе духовну поживу.

Святі Тайни встановлені не тільки, щоб освячувати людей, але і будувати Тіло Христове. Власне через них людина віддає хвалу Богові. Вони кормлять, скріплюють і виражають віру, а також є знаками і тому мають повчальне значення. Дають ласку і налаштовують вірних добре її прийняти і використати, щоб як слід вшановувати Бога і творити діла любові.

Дуже добре розуміє участь мирян в служінні Церкви відомий православний богослов М. Афанасьєв. Для того, щоб побачити з чого виходить і в чому проявляється важливість ролі мирян, він зазначає: ... ніхто, будучи мирянином, членом вибраного Божого люду, не може не бути служителем Бога. Кожен мирянин, як поставлений до вищого стану, отримує дар Духа, щоб брати участь в служінні Церкви. Дар Духа дається кожному зокрема, але не для окремого, а для спільного служіння, здійснюваного Церквою. Загальне служіння є спільним служінням всіх членів Церкви, які зберігають «єдність Духа зв'язком миру» (Еф. 4, 3). Воно виявляє спільне життя Церкви, і через нього виявляється життя всіх її членів. Без цього служіння нема життя в Церкві, бо без нього не може бути Євхаристійного зібрання, в якому кожний вірний є літургом, коли всі служать Богу, очолювані предстоятелем.

Конституція про Святу Літургію «Sacrosanctum Concilium» (далі SC) про участь мирян в Тайнах говорить, що «кожний, хто в літургійних відправах виконує службу, чи то служитель чи вірний, нехай виключно і повнотою те тільки робить, що з самої природи речі й з літургійних норм до нього належить». Тайн Нового Завіту, які установив Христос, є сім. Це Хрещення, Миропомазання і Євхаристія – Тайни втаємничення, Покаяння, Єлеопомазання – Тайни оздоровлення, Священство і Подружжя – Тайни, якими виконується сопричастя і місія мирян. Всі вони ніби супроводжують мирянина протягом цілого життя, який в них народжується і зростає, оздоровлюється і отримує дар місії. Щоб побачити, яку саме службу і що, згідно приписів права, повинен робити мирянин, коротко розглянемо кожну Тайну, акцентуючи увагу на функції мирян.

Хрещення

У циклі статей ми неодноразово підкреслювали важливість цієї Тайни, яка є початковою точкою християнського життя і дверима, які впроваджують людину до інших Тайн і до життя з Богом. Охрещений, користуючись правами в лоні Церкви, може приймати Святі Тайни, живитися Словом Божим і підтримуватися іншою духовною допомогою Церкви. Тепер, коли ми приймаємо цю благодать і права, які випливають з Хрещення, ми маємо прийняти також і обов'язки, які накладаються на тих, хто носить на собі цей Божий знак. Охрещені вже не живуть для себе, а для Того, Хто вмер і воскрес для них. Отримавши участь в загальному священстві, миряни повинні коритися іншим і їм служити, бути «покірними і слухняними» наставникам Церкви (Євр. 13, 17), ставитися до них з пошаною і любов'ю.

В нашій Церкві Тайна Хрещення відбувається майже відразу після народження дитини. Але тут можна говорити, що це є несвідомий вибір і Тайна є недійсна, бо дається без віри. Цю небезпеку вирішив ще св. Августин, який писав, що треба вважати, що вони мають віру, з огляду на Тайну віри, яку отримують. Хрещення стає містерією віри, яка об'являється в ньому. Саме Тайна віри робить з дитини, нездатної ще до акту віри, віруючу людину.

Віру дитини замінює віра і добрий намір батьків, які дали життя дитині і бажають її зробити учасником Вічного Царства. Згода батьків є видимим знаком для гідного прийняття дитиною Тайни. Батьки повинні зробити все можливе, щоб дитина виховувалась згідно Божої науки. Отож, діти, підтримані рідними і хресними батьками та місцевою спільнотою, повинні зростати в пізнанні Божого плану в Христі. Вважаючи Христа, як Учителя мають життям підтвердити ту віру, в якій були охрещені.

Миропомазання

Миропомазання є однією з Тайн християнського втаємничення. ККСЦ вимагає: якщо Миропомазання не уділялось з Хрещенням, то треба зробити все щоб, швидше воно було уділене. В ньому «Святий Дух «намащує» охрещеного, ставить на ньому свою невитравну печать (див.: Кор. 1, 21-22) і робить його духовним домом, тобто наповнює святою присутністю Бога…». Так «в Святім Миропомазанні [вірні] тісніше зв'язуються з Церквою, збагачуються окремою силою Святого Духа і так стисліше зобов'язуються, як справжні свідки Христові, до поширювання словом і ділом віри та її оборони».

Згідно ККЦ Миропомазання є праобразом події П'ятидесятниці, бо як колись на апостолів так тепер під час цієї тайни на кожного охрещеного відбувається повне вилиття Святого Духа. Ця Тайна:

[…] вкорінює нас глибше в Божому усиновленні, так що можемо говорити: «Авва, Отче!» (Рм 8, 15); тісніше єднає нас із Христом; збільшує в нас дари Святого Духа; робить досконалішим наш зв'язок із Церквою; дає нам, як справжнім свідкам Христа, особливу силу Святого Духа для поширення і захисту віри словом і діями, щоб мужньо сповідувати ім'я Христове і ніколи не соромитися Хреста.

Миряни, утвердженні цією Тайною, повні Духа готові виконувати свою місію в світі. Вона полягає в тому, щоб нести Добру новину бідним, звіщати полоненим визволення, сліпим прозріння, випустити пригноблених на волю, і має своє відображення в місії самого Христа. ■

КОРОНАЦІЯ СЛОВА

Віктор ПОЛЄТКО

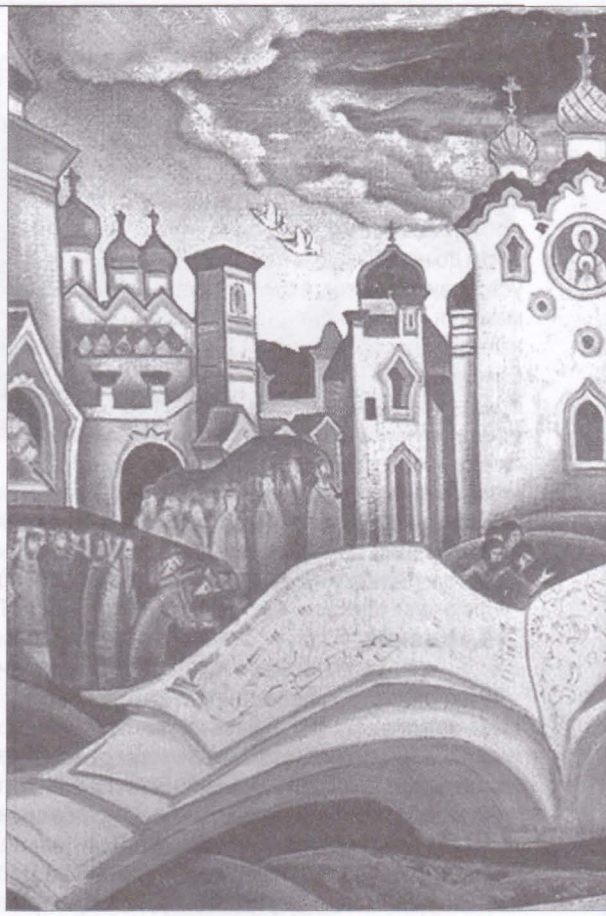

На тернистому шляху своєї історії людина зробила чимало проривів, що дали змогу покращити чи спростити життя. Одним з таких можна вважати виникнення літературних форм, які, розширюючись і розгалужуючись, з часом почали описувати всі сфери життя суспільства. Процес постійного записування був непорушною складовою розвитку людського генія. Переживаючи різні події, література реагувала на них, розгалужуючись на десятки видів і категорій. Починаючи від мало не сакрального та езотеричного застосування, що було доступним для невеликого кола людей, можливість фіксації слова відкрилася і розповсюдилася в силу спрощення технологічного процесу її забезпечення. Відтак, основні акценти у глобальній розмові про літературу змістилися в бік плюралізму. Тепер, використовуючи цей термін без конкретизації, мова йде в першу чергу про велику ділянку світового мистецтва. Саме ця його галузь, а також ті процеси, що останнім часом у ній відбуваються, і будуть предметом огляду даного тексту, однак автор статті не ставить за мету відстоювати прямі естетичні погляди. Матеріал цей не спрямований і на те, щоб критикувати чи оцінювати окремі жанри, течії і авторів, хоча й містить певні критичні елементи. Єдиною його метою є пошук своєрідного літературного ідеалу, якщо такий існує, і порівняння його з тим, що пишуть і читають зараз.

Отож, незважаючи на велику складність проблеми «справжності» літературного творення, існують передумови, щоб спробувати мислити у цьому напрямку. Перше питання, що варто було б поставити: чому одні тексти стають відомими і їх читають, а інші – ні? Незалежно від відповідей (а їх є достатньо), зрозуміло одне: є певні загальні критерії популярності. З іншого боку, існує безліч праць, котрі спочатку ігнорувалися і критикувалися, а потім стали об'єктом захоплення й пошанування. Траплялися також протилежні ситуації. Це приводить нас до іншого висновку: критерії популярності можуть бути змінними і вони далеко не є показниками якості. Відтак, можна сміливо твердити, що те, що мені подобається ця книга, ще не дає підстави називати цю книгу доброю. Оскільки естетичне, як і будь-яке інше об'єктивне знання, не є до такої міри релятивним, що двоє людей можуть називати одну і ту ж книгу доброю і поганою, характеризуючи її з тої самої позиції, то ці роздуми дають можливість зробити певний короткий огляд основних тенденцій і закономірностей літературних процесів. Зробити це в площині однієї короткої статті практично неможливо, тому пропонуються лише певні штрихи суб'єктивних рефлексій автора, що можуть видатися цікавими або містять контраверсійні елементи.

Напевно, мало хто не погодиться з думкою, що літературні надбання домодерної і модер-

ної доби відрізняються від сучасних не лише за способом написання, але й за принципом поширення і популяризації. Отож, перш за все варто визнати, що на літературу, особливо теперішню, діють ті ж самі закони попиту і пропозиції, що й на будь-яку іншу продукцію зі сфери товарів чи послуг. Отож, з одного боку, за допомогою ринкових методів можна перетворити мистецтво на серйозну комерційну сферу й проштовхувати до масової свідомості потрібну інформацію. Прикладом такого може служити відомий бестселер про ренесансного художника, котрий здобув світову славу, попри свою літературну безнадійність, примітивність та відвертий плагіат ідеї, з чого випливає ще й бездарність автора. Тут доцільно згадати про ще один невід'ємний елемент сучасного літературного процесу – роль реклами та інших факторів поширення, що, правдоподібно, і зіграли вирішальну роль у даному випадку.

Другим аспектом, що відіграє певну роль у порушеному питанні, є дуже великий жанровий та іменний вибір. До уваги читача пропонується колосально широкий список, котрий теоретично не може бути перечитаний. Якщо в класичній літературі виділялися свого роду «канонічні тексти», котрі повинен був прочитати кожен, то сучасна ситуація передбачає війну за потенційного клієнта. Здавалося б, все нормально, але під клієнтом мислиться вже не читач, а покупець! Загальна тенденція зводиться до того, що основна мета того чи іншого автора вже не полягає в тому, щоб його читали, а щоб купували. Не вдаючись до причин такої ситуації (а її можна було б легко змінити, якщо б книгарні, скажімо, викуповували право власності на книгу в автора і самі ставали зацікавлені в реалізації, а не вели б розрахунок відповідно до кількості придбаних безпосередньо читачами книг і т.д.), можна лише констатувати, що ніхто і далі не рахуватиметься з естетичними, моральними чи інтелектуальними потребами мас.

Якщо реальність є подібна до вищеописаного, а багато опущених тут фактів свідчать, що так воно і є, то можна твердити, що літературна творчість в глобальному значенні зазнає фундаментальних змін. Різниця полягає у тематиці текстів, їх ідейному забарвленні та виконанні, що зводяться до елементарного маркетингу. Для прикладу, на останньому Форумі видавців у Львові із семи лауреатів премії «Коронація слова» в номінації «Роман», дві книги балансували між еротикою і порнографією, а ще дві - між фантастикою та потоком свідомості. Чи можливий в таких умовах здоровий процес розвитку літератури, коли кожен вирішує самостійно, але все виглядає дуже прозоро? Сумно бачити на полицях магазинів нічого не варті книги, з доброю палітуркою та спотвореним «під патріотичне» іменем автора, які, однак, мають право на існування, бо і їх, виявляється, хтось читає і вони комусь подобаються. Виходячи з такої настанови, досить страшно прогнозувати ситуацію на п'ять чи десять років. В українському контексті виникає давно

прогнозована проблема: ми не готові до наслідків постмодерних інтелектуальних впливів. Легітимізовані плюралізм та невизначеність стилів розуміються як хаос, безпорядок і вседозволеність. Вищий ступінь вільнодумства непомітно проник в строго регламентовану сферу суспільного життя і утвердився в ній. Західна постмодерна література хоча б має певний порядок, внутрішні закономірності і ознаки, що формують, відрізняють та надають їй, принаймні, враження автентичності.

Стосовно ж вітчизняних текстів, то тут приємного мало. Очевидно, що розвиваються нові таланти, формуються нові жанри та напрямки тощо. Словом, відбуваються мінімальні позитивні зрушення. Однак, придивившись до цих процесів уважніше, можна помітити дві цікаві тенденції. По-перше, для переважної більшості класичних текстів характерним було моделювання ситуацій морального вибору, межових, екзистенціальних станів, з яких автори виводили правильність тих чи інших варіантів або, принаймні, примушували задумуватися читача. Ці проблеми ставили і аналізували мало не на всіх шкільних уроках літератури. Незалежно від історичних та культурних парадигм мислення, що впливали на написання цих творів, для всіх них характерна стійка послідовність причин і наслідків, яку можна відчитувати лише в один спосіб і робити однозначні висновки. Автор в більшості випадків зберігав за собою право, а часто навіть відчував обов'язок виступати в ролі вчителя. Правильний варіант вчинку в тих чи інших ситуаціях майже завжди був єдиним і перебував в площині, заданій нормативною етикою. На противагу, нові твори, якщо й вдаються до осмислення подібного роду проблем, то моделюють ситуації, що, як правило, не мають практичної можливості здійснення. В іншому випадку, їх автори ніколи не використовують згадані методи дидактичності. Більше того, такі методи тепер вважаються неприпустимими, оскільки ніхто не має права повчати свідомого соціалізованого індивіда, в який спосіб йому розв'язувати ту чи іншу проблему. Зрозуміло, що одне й друге – явний абсурд. Крім того, на нові праці, в силу зростання складності, можна накласти значно

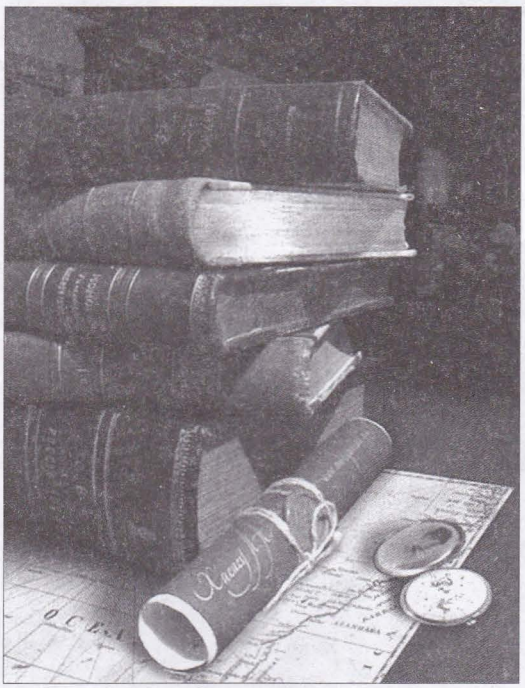

більше метатекстів. Недавно сформульована ідея «смерті автора» (домінування індивідуальних особливостей сприйняття при відчитуванні тексту) може бути найширше застосована в нових працях, формально дуже простих, але досить складних змістовно. Складність тут, на жаль, полягає не в тому, щоб шукати первинну ідею тексту, а в тому, щоб зрозуміти, чи вона взагалі є. Очевидно, це стосується не всього, що виходить з-під пера сучасних українських митців, але більшої частини. Такі роздуми ведуть до ототожнення сучасного літературного процесу зі смітником, в який постійно щось викидають і з якого постійно щось витягають.

Іншим моментом, на який хотілося б звернути увагу, є агресивний псевдо-патріотизм. Аж надто вже модно стало останнім часом писати про минуле та майбутнє деяких національних утворень з позиції відвертого расизму. Найцікавіше, що після десятків таких напрацювань, свідомі громадяни ставлять питання: звідки ж взялося стільки неонацистських і їм подібних організацій? Буває й гірше. Наприклад, коли подібний текст стосується не лише на-

ціональної, а й релігійної приналежності. А те, що стосується релігійності, очевидно, рано чи пізно починає торкатися конфесійності. Звідси виникнення внутрішніх розмежувань у свідомості людей.

Наступна данина моді – відверта порнографія в прозі. Книги формують паралельний світ для інтелекту читача, віддаляючи його від норм елементарної моралі та існуючих викликів життя.

Ще інші тексти, яких є найменше, відображають ностальгію за джерелом традиційного українського мистецького потенціалу – релігійністю, общинністю та первинним зв'язком з оточуючим світом що, до речі, теж часто набуває форми культу. Для західної культури такими джерелами мали б бути прагнення порядку, інтелектуальної та духовної свободи тощо. Це також становить серйозну проблему, оскільки і тут мало хто продовжує традицію. Такі твори хоч і не претендують на швидку популярність (це виключна прерогатива попередньо перерахованих), але несуть той ефект, який повинна здійснювати на читача хороша книга.

Умовний поділ можна продовжувати дуже довго, оскільки пропозицій так багато, що це важко піддається класифікації. Нікому вже не під силу контролювати або хоча б реєструвати все, що продукує ця нова індустрія.

Оглядаючи всю цю невтішну картину, треба пам'ятати про декілька прихованих моментів. По-перше, на фоні т.зв. загальної регенерації літератури, що маніфестується всіма способами, проблем практично не видно. А це погано, бо їх багато. Одна з них - реальними читачами є люди молодшого студентського віку, а потенційними – старшого шкільного. З одного боку, це свідчить про добру тенденцію, бо більшість, здається, розуміє непотрібність тратити час на таке, але з іншого – негативних впливів зазнає найбільш сприятлива до них, несформована аудиторія. По-друге, незважаючи на повсюдну критику вже згаданого дидактизму, література в повноцінному значенні не може бути позбавлена його. Будь-який текст мусить мати певну ідею, щоб читач зробив з неї висновки. Література не мислима без прагматичної користі від контакту з прекрасним, а якщо б навіть і так, то теперішні напрацювання вкрай складно назвати носіями естетичної цінності. Не часто вони дають і знання про внутрішній та навколишній світи. Для чого читати подібні твори, нехай кожен думає самостійно. Чи означає це, що тепер не треба читати взагалі? В жодному разі! Пропозиція, що тут відстоюється, полягає в поверненні до того літературного ідеалу, який зупинився, але аж ніяк не вичерпав свого потенціалу з модернізмом. Класичний текст ще не мав тих проблем, про котрі тут йшлося, але вже дозрів до того, щоб ставити перед собою питання, які б могли бути актуальними для читачів різних соціальних, культурних та інтелектуальних рівнів. Класичний текст був перечитаний і проаналізований десятками попередніх поколінь, тому легше піддається аналітиці. Знання класичного тексту – один з критеріїв можливості перебування людини в колективі відповідного статусу. Виглядає, що всього сказаного достатньо, щоб показати необхідність правильної розстановки акцентів у підході до вибору книги.

Однак, варто додати, що існує неоціненна спадщина християнської літератури, на якій впродовж сотень років виховувалися тисячі геніальних мислителів, соціальних і культурних діячів та просто освічених людей. Зрозуміло, що даний текст не ставить всякого роду антиномій, вказуючи, де чорне і де біле. Однак, користуючись сприятливою нагодою завершення Великого посту, не можна не нагадати, що література може дуже допомогти у здійсненні тих цілей, котрі людина повинна ставити перед собою в часі посту. Словосполучення «християнська література» тут не обов'язково передбачає пряме релігійне забарвлення, але демонстрацію ціннісних орієнтацій, подібних до християнських.

Підсумовуючи ці короткі штрихи на дуже широку тему, хотілося б зауважити, що всі крапки над «і» завжди розставляє час. Принцип руху «в ногу» з цивілізаційним процесом не завжди справджується, а тому не завжди корисно апробувати підряд все нове. Література – якраз той випадок. Можливо, варто читати лише ті тексти, що порушують вічні проблеми, бо лише вони мають шанс жити довго. ■

НОЇВ КОВЧЕГ

Галина ГОРДАСЕВИЧ

Продовження.
Початок у ч. 1-3 за 2010 р.

* * *

Коли Лаврик, набігавшись досхочу з хлопцями, повернувся додому, його відразу охопило приємне тепло і різноманітні запахи. Пахло вареною в кожушках картоплею для свиней, борщем, гречаною кашею, грушевим узваром. У кухні було темно, лише дверцята плити були відчинені, з них на підлогу падала червона смуга, а в кінці тієї смуги на ослоні сиділа мати, тримаючи на колінах решето з гусячим пір'ям, і дерла його, кидаючи цурпалки долі.

– Наганявся, заволоко? – сказала вона гдирливим тоном, до якого Лаврик давно звик і не зважав. – Тобі б усе десь гасати. Всі вже давно повечеряли. Ото підеш спати без вечері, будуть тобі цигани снитися.

Проте вона відставила решето, налила в миску борщу, відкраяла крайку хліба. Лаврик скинув кожушинку, роззувся, заліз із ногами на лаву і взявся до борщу. Мати стояла поруч, поки він усе виїв, наклала йому в ту ж миску каші, присмачила шкварками, налила в кухоль узвару і повернулася до своєї роботи. Кашу Лаврик вже доїдав через силу, зробив кілька ковтків узвару і задумався, дивля¬чись у прочинені дверцята плити на той жар, палахтючий, наче сонце на заході, такий червоно-золотий, невимовно гарний, що нестерпно кортіло набрати його в жмені і пересипати з однієї долоні в другу. Над жаром танцювали жовті язички полум'я, зверху оточені синіми смужками диму. Жарини світилися, потім починали прочахати, зі сліпучо-золотих ставали червоними, потім темно-червоними, зрештою, чорніли і розсипалися сірим попелом, який поступово провалювався в піддувало.

– Мамо, – спроквола запитав Лаврик, – мамо, а хто я такий?

Мати нічого не чула, здавалося, вона дрімала, а руки її швидко дерли пір'я. Довелося Лаврикові голосніше повторити своє питання. Мати здригнулася і повернула до нього голову. Світла від плити було замало, щоб Лаврик міг роздивитися її обличчя, він бачив лише чорний силует – пов'язану хусткою голову, ніс, гостре підборіддя.

– Здурів, чи що? – здивувалась Катерина. – Як це – ти хто? Ти Лаврик.

– Лаврик – це мене так звати. А хто я?

– Ну, що ти водно торочиш: хто я? хто я? Хлопець.

– Ну, хлопець, то я і сам знаю. Але хто я? Он та дівчина... ну, що в тих приїжджих батюшків... вона дочка благочинного. А хто я?

– А ти мій син.

– А ти хто?

– А я наймичка.

– Значить, я син наймички?

– А щоб тобі кольки в бік! – скипіла Катерина. – Тобі ще стидно, що твоя мати наймичка? А ти ким би хотів бути? Грапським сином?

– Ну, нехай не грапським, але... – Лаврик знову глибоко задумався, а потім запитав: – А у мене батько був?

– Не було, – відбуркнула Катерина.

– А хіба таке буває?

Катерина безпорадно озирнулася по сто¬ронах, ніби чекала, що з котрогось темного кутка виступить хтось, хто пояснить її синові, що буває таке: в дитини мати є, а батька немає. Ще давно, коли Лаврик був маленьким, вона не раз терзалася думкою, що скаже, коли її син виросте і запитає: «А де мій батько?» Що вона йому на те скаже? А може... може... Вона в те ніяк не вірила, але десь у глибині душі в неї ледь-ледь жевріла слабенька надія: може, заки син спитає, то в нього буде батько? Бо якби він жив десь тут, поблизу, мав шлюбну жінку, мав законних дітей, то вже й надіятись не було б на що. А він десь повіявся в світи за багатством, і ніякої звістки від нього нікому не було. Може, нашляється світами, переконається, що таки земля, де жили твої діди і прадіди, наймиліша, і повернеться. Хай збіджений, голодний, обідраний, аби повернувся. Чи ж дві пари молодих, здорових рук не доробилися б бодай невеликого, але власного господарства? Щоб був дім, який вона б уже так побілила, як найчистіший сніг зимою, і обсадила б рожами і кученими паничами. І корівка, яку б вона так обходжувала, що й молока, і масла, і сиру, і сметани було б і собі, було б і на продаж. І бодай шматок поля, щоб жита і картоплі вистачило на весь рік. Ну, і ще льону

посіяти, бо що б вона робила довгими зимовими вечорами, коли для вишивання темно, а прясти можна хоч і потемки. Працювали б собі і жили, як люди. Може б, мали ще дітей, якби їм Бог послав. Воно багато клопоту з тими дітьми, поки малі, та й коли підростуть, то поки хлопців пожениш, дівчат заміж віддаси, – кожному ж треба щось на господарку дати. Зате на старості буде певний шматок хліба, як не в одного, то в другого.

Іноді Катерина навіть думала собі, а може, він там таки розбагатів, і повернеться з великими грошима, і тоді вони собі й хату збудують велику, на дві кімнати, під гонтою або навіть під залізом, і корів куплять зо дві, і добрих коней. А поля стільки, що в жнива доведеться наймати бабів жати. А в неділю вона взуватиме хромові чоботи, по-в'язуватиме голову буряковою терновою хусткою... ні, краще зеленою в бурячкові рожі. І в церкві стоятиме поміж багачками, як рівна з рівними.

Але роки йшли за роками, про нього так і не було ні слуху ні духу, вона, Катерина, робила наймичкою в батюшок, що погодилися взяти її з дитиною і ніколи не докорили шматком хліба. Ще й матушка віддавала їй одяг зі своїх синів, бо ж вони були старші за Лаврика, то купувалося чи шилося все на Василька, найстаршого, коли підростав, то переходило до молодшого, Жені, ну а вже потім діставалося Лаврику. Звичайно, воно було поношене, але якби не жили вони в батюшок, то де б він ходив у крамних сорочках чи шкіряних черевиках? Оце зараз що війна, то довелося на домашнє полотно переходити, але то вже навіть батюшка і дядя полотняні сподні носять.

Іноді Катерина ночами тихо плакала, постеливши в кухні на одній лаві собі, а на другій Лаврикові (як зима, то вони обоє залазили на піч). Аж одного разу прибігла на кухню Наталочка, старша попівська донька, з якоюсь книжкою в руках і дуже вся зворушена.

– Катерино, – закричала вона, – а що я тобі почитаю! Тут про тебе написано. Ось сядь... Ну, сядь, а я тобі почитаю!

Катерина таки мусила сісти, а Наталочка вмостилася біля неї і піднесеним голосом почала читати щось таке ловке, ніби пісня, тільки дуже довга. Початок її: «Кохайтеся, чорнобриві, та не з москалями, бо москалі лихі люде – роблять лихо з вами», – залишив Катерину байдужою, бо коли були ті москалі, то вона була ще така мала, що й не пам'ятає їх. Але чим далі читала Наталочка, тим більше Катерину брало за серце, а коли дійшло до «Катерино, серце моє! Лишенько з тобою! Де ти в світі по-дінешся з малим сиротою?» – то Катерині вже так защеміло в грудях, що вона не витримала й заллялася сльозами. Наталочка на те відразу не звернула уваги, а коли помітила, то кинула книжку, обняла Катерину і почала вмовляти:

– Катерино, не плач! Ти ж маєш де подітися з малим сиротою. Тато з мамою тебе ніколи не виженуть, можеш жити у нас до самої смерті. І Лаврик нехай живе. Коли буде весна, дядя обіцяв нам зробити гойдалку, то він теж нехай гойдається. І взагалі, мама сказала: одна дитина нас не об'їсть.

Катерина заплакала ще дужче, але дивна справа: ніби за тим разом вона виплакала всі сльози, бо вже відтоді навіть сльозинки не впустила. Була тільки все похмурою, поралася по господарству цілими днями, вставала в домі перша, лягала остання, жодної миті не сиділа без діла, ну, хіба що в неділю чи великі свята, але й тоді ж треба було і поїсти приготувати, і посуд помити, і корів подоїти, і худобу всю погодувати, окрім, хіба, коней, бо то вже був дядин клопіт. І не те щоб її заставляли все це робити, навпаки, кілька разів чи то батюшка, чи матушка говорили, що треба когось взяти у поміч, бо ж і господарка велика, і сім'я велика, то їй, Катерині, важко одній з усім упоратися. Але Катерина впиралася в боки і з викликом говорила:

– То що? Може, худоба голодна? Чи обід я погано приготувала? Чи біллю погано випране?

– Та що ти, Катерино, – заспокоювала її матушка. – Та все ти робиш, як належить. Але ж важко тобі.

– А в Святому Письмі що написано? «В поті лиця свого їж хліб свій». І не треба мені, щоб під рукою крутилася якась задрипанка.

– Катерино, чому ж задрипанка? – слабо боронилася матушка. – Та можна знайти таку, щоб була охайна.

– Не треба мені нікого! – відрубувала Катерина і бралась за якусь роботу.

Єдина поступка, на яку вона йшла, це щоб улітку наймали полільниць на город, у жнива жниць, а восени ще копати бульбу. Але вдома Катерина залишалася єдиною повноправною господи¬нею, іноді навіть матушка Софія мусила їй поступитися, але це було не дуже часто і то коли йшлося про те,

де що садити на городі чи коли квасити огірки, або запускати корову. І так собі жила Катерина, і вже не згадувала, не плакала, не думала, що вона скаже синові, коли він запитає про батька. Їй здавалося, що він ніколи не запитає, що завжди буде сприймати як самозрозуміле, що от їх лише двоє, і живуть вони в батюшок, і більше їм нічого не треба.

Та от настав день, що син її запитав: «А де мій батько?» – а що вона йому має сказати?

– Мамо, а може, мого батька більшовики роз¬стріляли? – запитав Лаврик, пригадавши собі, що за тих більшовиків не одного чоловіка з їхнього села забрали, і потім у селі боялись про них навіть згадувати. Ото вже коли німці прийшли, то люди почали говорити, що і того розстріляли, і того розстріляли, а третього то закатували так страшно, що родичі впізнали труп лише по тому, що мав один палець кривий.

– Угу, – буркнула мати.

Тоді Лаврик пригадав собі, що дядька Корнія теж були забрали більшовики, але він повернувся, хоч родина його вже й не чекала.

– Мамо... – нерішуче обізвався він.

– Ну, чого тобі ще?

– А може, наш батько врятувався? Ну, як дядько Корній? Може, він ще повернеться?

– Та що на тебе напало? – закричала Катерина. – Чого ти до мене причепився? Бачите, батька йому подавай! Ось як дам коцюбою по спині, то навіки замовкнеш.

І Лаврик замовк, просто продовжував дивитися у вогонь, а сам усе думав про того свого ніколи не баченого батька. Який він був? Високий чи не дуже? З вусами чи без вусів? І де вони жили, коли в них був батько: тут, у батюшок, чи деінде? І де будуть жити, якщо виявиться, що більшовики не розстріляли батька, і він повернеться до них? І ким тоді буде він, Лаврик? Бо нині він наймиччин син. А ким він буде тоді?

А тим часом в іншій кімнаті великого дому йшла не менш гаряча розмова.

– Зрозумій, Ірчику, – говорив отець Володимир, – я пастир людського стада, я складав присягу при рукоположенні дбати про душі моїх прихожан, і я не маю права кидати їх напризволяще, рятуючи власне життя. Ну, з весіллям можна почекати, ну, могилу я можу запечатати пізніше, але як то було людині помирати, не висповідавшись і не причастившись? Кажеш, яка різниця, коли похрестити дитину? А якщо вона помре нехрещеною? Тоді цей гріх назавжди ляже на мою совість. Не плач, будь ласка, я мушу їхати. Обіцяю тобі, що буду дуже обережним, ночуватиму десь за межами міста і не буду заходити в церкву, все потрібне мені винесе староста, але поїхати я мушу.

– Господи! – крізь сльози говорила матушка. – І за що ти мене покарав, що я з дурної голови вийшла за поповича? Та ми ж так із тих книшів глузували, сказали б якій-небудь нашій гімназистці, що вона буде попадею, то вона б це сприйняла як найгіршу образу. І де були мої очі? Вийти за поповича та ще й за рудого!

– Бачили очі, що купували, їжте, хоч повилазьте, – засміявся отець Володимир. – Ну, перестань плакати, далебі не варто. Жодна з твоїх колежанок не могла стати попадею, бо ж у тій гімназії ти, мабуть, була єдиною українкою і православною. Якби не друзі молодості твого батька, які в Польщі зайняли високі посади, не бачити б тобі тієї гімназії, як власних вушок. Ну, а відносно нас із тобою... – він лукаво підморгнув і заспівав:

– Pamietasz Kapry i nasze poznanie...

(«Пам'ятаєш Капрі і наше знайомство...» – пер. ред.)

– Аякже, Капрі, – ще ніби сердито, але вже лагідніше сказала матушка Ірина. – Співай краще: «Pamiętasz Bonк i nasze poznanie» . Ну, треба ж було мені тоді підвернути ногу...

– І один рудий семінарист на руках зніс тебе з гори і доніс аж на Туніки, – весело продовжив отець Володимир. – Признавайся, що це було тобі не так уже й неприємно.

– Божевільний, – уже зовсім іншим тоном сказала матушка Ірина, показуючи йому поглядом на Інну, яка біля гасової лампи схилилася над черговою книжкою, але, звичайно, не могла не чути їхньої розмови, а чи ж годиться дитині чути такі розмови між батьками.

Інна, дійсно, яка не була заглиблена в читання, але краєм вуха чула цю суперечку, проте зацікавило її саме те, про що мама найменше думала.

– Тату, – запитала Інна, відводячи погляд від книжки, – а чому ми називаємося православні?

Отець Володимир підійшов до доньки, поклав обидві руки на її худенькі плечі і подивився в сіро-сині очі, не по-дитячому вже пильні і серйозні.

– Ми православні, тому що ми правильно славимо Бога.

– А ті, котрі не православні, вони неправильно славлять?

– Вони це роблять, як уміють, але ми вважаємо, що вони помиляються.

Інна на мить задумалася, похилила голову і потерлася щокою об теплу батькову руку. І тут їй прийшла в голову думка, від якої вона вся розцвіла.

– Тату, тоді треба пояснити всім людям, що вони помиляються, і нехай вони всі стануть православними, і тоді ніхто не буде воювати, і всі будуть жити, як написано в Євангелії.

– Дитино моя, – сказав батько, – нехай кожна людина вірить так, як її навчили батьки. Головне, аби вона вірила в Бога і виконувала Його заповіді.

Продовження у наступному номері.

РЕЛІГІЙНА ПОЕМА

EXCELSIOR*

Любомир СЕНИК, професор-філолог
Львівського національного університету ім. І. Франка

Молитва

1.
До Тебе піднімаю зір одвічно
з надією й любов'ю в молитвах,
щоби ні я, ні рід мій не зачах
в огненному горнилі споконвічнім.

Мій дух, тюремний переживши жах,
щоб повсякчас на грані героїчній
світився добротою і стоїчно
витав в етері, наче фенікс-птах.

В безсмертне Слово – вічний Дух, мій Отче,
ввітхнув життя Ти, чисте світло в млі,
і Книгу розгорнув, навік пророчу,
щоб правди осягнуть усі щаблі,
в глибинну височінь підняти очі
та висоті здолати твердь землі.

2.
Та висоті здолати твердь землі,
як тьму долає світло, є законом:
піднятись на вершинні сяйні гони,
з'єднавшись з світлом на блакитнім тлі.

Життя ж – се не гучні весільні дзвони,
а радість й смуток, щастя і жалі,
і щедрий з поту урожай ріллі –
гармонія з народження до скону.

Дай, Отче, осягнуть її у злеті,
де в високостях райські кораблі
пливуть щасливо в візіях поетів.

Благаю, Отче, сили дай землі,
бо звідси я готов для перелету,
тягар поклавши на моїм крилі.

3.
Тягар поклавши на моїм крилі –
криваві сльози, смуток, душ печалі,
вкарбовані в моїх землян скрижалі,
рад в безвістях згубити – привид тлі…

Всевишній, одверни те лезо сталі,
що од віків, як пошесть, словом «плі»
вкривало трупом простори землі,
карало розбратом й карає далі…

Не дай звалитись в безнадії дно,
як в урагані дерево трагічно
паде під мертве, в'яле знамено.

Мене, як всіх моїх братів, поклич-но
супроти бурі, хоч вести судно
в щоденнім поті, знаю я, незвично.

4.
В щоденнім поті, знаю я, незвично
хліб добувати, як з землі руду.
Тоді ще важче проливать руду –
в бій баранів провадять героїчно...

Чужий цей бій, але в свою біду,
як у безодню, глянути драстично
і в ній знайти себе, як смерть фактичну,
хоч од віків не любимо орду…

О Боже, за життя позбав від смерти –
сліди моєї бережи землі
і пам'яті не дай вікам затерти.

* Все вище – латин. (пер. ред.)

Уста в брехні – лист зсохлий на гіллі,
коли оббрехана Священна Жертва. –
Гріховні розтоптав я гаддя злі!

5.
Гріховні розтоптав я гаддя злі
в конвульсіях ненависти до мене,
і їхня жовч, пекуча і шалена,
моєї вкрила обшири землі.

В години перед прірвою стражденні,
коли за втратами плачі й жалі,
як чашу, повнять душу в хижій млі
обман і брехні для аборигенів.

О Господи, здолати поможи
зміїний покруч, злісно-войовничий,
що меж не має для своєї лжи.
Одних задавиш – нові блискавично
залазять в душу – слова й не кажи, –
все ж, трудність злету мого тим критична…

6.
Все ж, трудність злету мого тим критична,
що мою душу туго облягла
орда драконівська, немов смола,
з ярмом словес, підступних і дволичних.

І невідступно, мов осіння мла,
на просторах землі, як рай, величних
в лабетах держить нас опричних –
допоки кров не висмокче дотла...

На всі віки щоб скинути ярмо
молюся, Господи, дай дух владичний. –
Донині речь чужинську несемо
і рабський дух, поклонницько-язичний.
Тому в свободи рай не злетимо,
що не відгув в душі зов їхній зичний.

7.
Що не відгув в душі зов їхній зичний,
подякуймо нікому, лиш собі:
новими стати у новій добі –
закон не паперово-риторичний.

З новим насінням і в новій сівбі
в світ з страхом вступиш апокаліптичним –
все ж, сій зерно, з біблійної мов притчі, –
врожай зберуть в смертельній боротьбі…

Бій поведи з собою, бо моголи
не видохли ще від Баби Алі –
часів бездушних, досі босих, голих…
Всесильний Творче неба і землі,
з душ викинь половинчастість і кволість –
вниз тягнуть тягарі ті немалі.

8.
Вниз тягнуть тягарі ті немалі,
а біль пекучий, нетерпима туга
щодня проймають, ніби втратив друга,
рідніщого від всіх братів землі.

Не безпричинний біль – страшна потуга
з'їдає душу в крижаному склі,
що сковує і чин, і думку в злій
годині нинішній, геть недолугій.

І добрих, і освячених, і чистих,
і відданих, як вітер для вітрил,
як материнське сяйво променисте,
що береже і пестить небосхил
родини-батьківщини в млі злотистій,
Мій Отче, низпошли безмежжя сил.

9.
Мій Отче, низпошли безмежжя сил
тим, хто, ступивши, не зійшов з дороги,
хоча від мук стікають кров'ю ноги,
і сліпить очі різзю сірий пил;

хто вийшов із ворожої облоги,
та віри не згубив свій небосхил,
під батогом не гнувся, як ковил,
спалив ворожих брехень обороги;

хто душу не запродав сатані
в сексотський час, в сибірському морозі;
хто ввись піднявся, не лишився на дні.
Мандрівнику на людному узвозі,
мій Боже, сили влий в дочасні дні,
в дух вічний на земному перелозі.

10.
В дух вічний на земному перелозі
повірити, як в сонце в вишині, –
і нездоланна сила – вся в мені,
і не страшні ні терни, ні морози.

Мій Боже, всі мої дочасні дні
охорони від сумнівів загрози, –
гіркі хай крушать покаянні сльози
чужинські в серці скали кам'яні.

В далекому, заобрійнім польоті
дай силу блискавиць для моїх крил
відбути з болем смирний сум скорботи,
з очей полуди стерти вражий пил,
братам віддавши серця всі щедроти,
щоб ближчав й ближчав дальній небосхил.

11.
Щоб ближчав й ближчав дальній небосхил
і тріпотів в легкім промінні обрій,
і серце повнилось, як промінь добрий
злетілих в небесах орлиних крил, –

з смиренням бачу краєвиду обрис:
тополі, шлях, сади, горби і схил,
долини й гори – золотий настил
для вічних душ у боротьбі хоробрій.

О Творче всюдисущого добра,
в огненному моїм апофеозі
не збав вогню, палати бо пора –
не тліти, тішитись – не лити сльози…
Я весь перед Тобою – це не гра
на кам'яній і з тернями дорозі.

12.
На кам'яній і з тернями дорозі
пала вогонь містичної мети –
покликані до неї твердо йти
крізь сніговії, бурі, зливи, грози.

Призначений Всевишнім з висоти
твій трудний шлях – не проба сил і сльози, –
слів сутність, серця і сівба в чорнозем,
а символ перемоги – то хрести.

Молюсь, мій Боже, хрест нести до скону,
ні мить не опусти мене без сил
на вітряному скельнім полігоні,
не скласти від безсилля дужих крил –
на вічний сором, як безплідне лоно –
не впасти на диявольський настил.

13.
Не впасти на диявольський настил
нас береже Всевишнього правиця.
Коли й не кожен в правді тій святиться,
тоді то й недосяжний небосхил;
тоді на полі бою кров'ю плється
мільйонний здвиг, що прагне сили сил,
а перемігши, звіється, як пил,
в собі стлумивши кришталеву крицю…

Мій Отче, поверни у душі честь
і силу криці, не підвладну грозам,
коли сильніша честь, ніж кровна месть;
не дай упасти з болю на дорозі,
до райських брам принести волі хрест,
перед Тобою не сконать в знемозі.

14.
Перед Тобою не сконать в знемозі,
крізь купіль, як горнило, перейти,
очистившись від бруду темноти
на вчаділій, розбитій вщент дорозі.

Благаю, Боже, всі гріхи прости
у тиші, в бурі людного узвозу.
Fiat! Марні синедріону грози
у непогаснім сяйві доброти.

Хай згине віковічний наш роздор
на роздоріжжях в багрецю трагічнім! –
Мій дух звучить, як піднебесний хор,
натхненно, таємничо і містично
на світ: Excelsior! Excelsior!!
До Тебе піднімаю зір одвічно,

15.
До Тебе піднімаю зір одвічно,
та висоті здолати твердь землі,
тягар поклавши на моїм крилі,
в щоденнім поті, знаю я, незвично.

Гріховні розтоптав я гаддя злі,
все ж, трудність злету мого тим критична,
що не відгув в душі зов їхній зичний,
вниз тягнуть тягарі ті немалі.

Мій Отче, низпошли безмежжя сил
в дух вічний на земному перелозі,
щоб ближчав й ближчав дальній небосхил
на кам'яній і з тернями дорозі,
не впасти на диявольський настил,
перед Тобою не сконать в знемозі.

Травень 2009 р.

ПРОБАЧЕННЯ НА ЦВИНТАРІ

о. Мелетій БАТІГ, ЧСВВ

Минав ще один теплий весняний день. Сонце хилилося до заходу і своїм яскравим промінням осліпило стомленого їздою Омеляна. Його зачаровувала весняна краса рідного краю. Білим цвітом вкрились черешні і вишні, немов би готувались до святкових великодніх днів, одягаючи білу одежу суцвіття. Ось тут на роздоріжжі стояв дуб-велетень, а біля нього могила з хрестом. Немає цього дуба, як і немає і широких лип з іншої сторони. Підростають молоді деревця. Все змінилось, і річка, і луг не такий, та й лісок помарнів не такий, як було за його дитинства. А люди? На цьому питанні Омелян зупинився і почав глибше задумуватися над тим, чи змінилися люди в його рідному селі. Яке тепер мислення у людей? Адже ж пройшло більше як пів сотні літ. «Хоч все минає, та люди залишаються такими ж людьми».

В цих роздумах він відчув, як заднє колесо його авта почало товкти. Довелось зупинитись. І коли Омелян вийшов, то найперше відкрив багажник. Почав нарікати на свого внука.

– Прибив запаску і нічого мені не сказав. Таке виховання маємо. Прийдеться чекати і просити, виходу немає. Але і я винен, їдучи в далеку дорогу, не перевірив….

Всівшись на сидіння, відкрив двері салону, зняв з-під лобового скла вервицю і почав молитися. Із-за гори виїжджав автомобіль. Омелян став посеред дороги, даючи знак, що потребує допомоги.

І коли цей водій зупинився, то тут же почав відмовлятися, що немає як, він спішить, його чекають і таке інше.

Тільки тоді, коли Омелян пообіцяв добру суму грошей, цей водій погодився, що купить у місті запасне колесо, як буде повертатись назад, і доставить йому.

Не прийшлось чекати і години, як Омелян мав нове колесо і тут же запитав:

– Ви з якого села?

– З Грушівки.

– І я туди їду. Як вас звати?

– Федір, а прізвище моє Сальський.

– А ви до кого їдете?

– Як вам сказати…Родичів в селі майже не залишилось. Є ще тітка Марунеля, живе під лісом, знаєте…

– А, якжеж. Тільки як вона повернулася із Сибіру, її так і називають – Сибірка. А ви, мабуть, із роду Комарчуків, яких також виселили? – запитував з цікавістю Федір, а потім додав, – їдемо разом, погостюєте в нас. Звичайно, у селі багато перемін, колгосп розвалили, молодь залишає старших, а старі вимирають. Хто живе у селі, то дає собі раду. Головне, щоб здоров'я було.

Після короткої розмови цих вже обоє друзів посідали в авта, коли Омелян замінив колесо, і вирушили в напрямку Грушівки. Омелян відразу поїхав до своєї тітки Марунелі. Так її прозивали, хоч називалась вона Марія. Вона сиділа біля хати на лавочці, опершись на палицю, вдивлялася як сонце заходить і, мабуть, думала про дивовижні події зі свого життя. Навіть не вірилось, що все це проминуло так швидко.

– Добрий вечір, тітонько! Христос Воскрес! – говорив радісно Омелян, виходячи з машини.

– Воістину Воскрес! Хто це буде?

–Комарчуків Омелян. Не впізнали.

– Боже, а то звідки тебе сюди занесло. А я навіть не приготовилась. Заходь же до хати, що є в мене, тим будемо гоститись, – говорила із захопленням тітка Марія.

– Ви тут як на курорті. Ліс недалеко, а там ставок, тільки…

– Ти вгадав, немає з ким радості Божої розділити, самотність поїдає. Якби не молитва і віра в

Бога, мабуть, вже давно б сира земля накрила.

– Який я радий, що можу ваш голос почути. Як собі даєте раду?

– Дякую Богові, що дає здоров'я та силу зносити терпіння. За Союзу не давали мені спокою за синів моїх. Весь час пальцем показували на мене. Тепер ці ж самі дали мені спокій, та я їх обминаю, хоч навіть запрошують на збори, нагороду принесли. Жаль на серці не втихає за синів. Завтра підемо на цвинтар. Добре, що хоч ти приїхав.

Тут вона почала розпитувати:

– Розкажи, Омеляне, коли ти тата хоронив, хто був на похороні. Все ж таки брат мені він… Коли прийшла телеграма, то так важко на серці стало. Хотіла їхати, але здоров'я не було та й далеко, десь біля Донецька. Але розмова є розмовою, ходімо краще до хати, повечеряємо.

– Машину постав у сусідів, в них все є. Так буде безпечніше. Ось корова йде з пасовиська, свіжого молочка поп'єш. Може хто з сусідів прийде. Завтра підемо до церкви, а потім на цвинтар – проводи будуть. Священик ходитиме по цвинтарі, тож помолимось за померлих.

Тітка залишила розмову і почала готуватись до вечері, а Омелян за цей час відігнав авто до сусідів, які його радо прийняли і також запросили на вечерю.

На другий день була Томина неділя. Саме в цей день, як здавна у селі заведено, всі приходять на цвинтар, щоб провідати своїх близьких і родичів померлих. Тому за звичаєм у людей ця неділя називається «провідною». Адже ж воскресіння Христа і нам нагадує про наше воскресіння, яке має статися під час Його Другого приходу. Після Служби Божої всі люди процесійно вийшли з церкви на цвинтар. Людей було багато. І на цвинтарі всі розійшлися біля могил своїх рідних і поринули в роздуми, згадуючи своїх близьких.

– Тут на цвинтарі заховане земне щастя, про яке так часто думаємо і мріємо. Де ж це багатство, мудрість, краса, сила, за які ціле життя побиваємося? Все минає, залишається пам'ять про плоди, які ми зростили за свого життя. Немає щастя в земних добрах. Земля може прийняти наше тіло і все поховати разом з ним. Але земля не може поглинути наші чесноти, не може заховати праведності життя, добрих вчинків, людського милосердя, нашої убогості, чистоти і послуху. Тіло людське знову ж таки воскресне у своїй красі, але вже до життя вічного. Земля віддасть заховане тіло, як це буває навесні, коли стеблинки рослин зеленіють над землею. Все минає, а справедливість Божа – ні. «І суд мій справедливий, бо шукаю я не своєї волі, лише волі того, хто послав мене» (Ів 5,30) – роздумував Омелян, стоячи над могилою тітчиних синів разом з нею.

– Ось тут я їх поховала, ось тут посивіла, ось тут я залишилась, поки до Сибіру не забрали. Якби не забрали, то, мабуть, і померла би я тут. Василь та Іван тут лежать. Скільки було радості і в одну ніч їх не стало. А Василько завжди говорив мені, що хоче вчитись і хотів би бути священиком. Коли нашого о. Зиновія забрали і арештували, всі мрії його розвіялись. І якось мене спитав, чи Бог хоче, щоб я став священиком. Я не знала, що відповісти на таке дивне питання і мовчала. А він так хотів почути з моїх уст відповідь. Я йому лишень сказала: «Яка б я була щаслива бачити тебе священиком, але на все воля Божа». Але тоді час був непевний. В останню цю ніч, коли вони прийшли додому попрощатись, бо мали переходити кордони, то сказав мені: «тут нас чекає смерть або Сибір, а я так хочу вчитися, то ж, мамо, благословіть!» Все це було так швидкоплинно, що й не помітила, коли вже почало світати. А коли вони прощались, то серце моє відчувало тривожне відлуння їхнього майбуття. Мені хотілось сказати: «куди ви мої соколики? Тільки мого щастя, що я була з вами і знову тривога за ваше життя». Я їх спровадила до перехрестя доріжок і швидко поверталася додому. Тільки увійшла в хату – чую постріли. Миттю вискочила на двір і чую автоматні черги. Моє серце завмерло, а земля піді мною танула. Над лісом спалахнула яскрава ракета, і все замовкло. Прийшла ледве до хати, хотіла молитись, але слова промовити не можу. Лишень виходило одне протяжне слово «І-су-се!». Сонце цього ранку сходило, як мені здавалось набагато раніше і мені хотілось якнайшвидше взнати, що це могло значити. Трохи пізніше у селі стало відомо, що вбито двох повстанців і положили їх біля крамниці для впізнання. Що було зі мною, один Бог святий знає. Ввечері похоронили тут на цвинтарі, а на другий день мене забрали і присудили мені далеку дорогу до Сибіру.

Омелян все це знав і переживав цю подію в душі ще раз. Тітка далі продовжувала:

– А потім всю нашу родину і вас виселили з села. Та все минуло. Ось скоро священик до нас підійде і попросимо панахиду відправити, – вона запалила свічку і на колінах почала відмовляти вервицю за своїх синів. До неї підійшли сусіди, родичі, а потім багато людей стало навколо могили, щоб разом бути на панахиді. На могилі стояв дерев'яний дубовий хрест з табличкою «Тут спочивають два брати Іван і Василь. Вічна пам'ять героям!».

Після панахиди священик виголосив коротку проповідь, де наголосив на взаємопрощенні:

– Мені прийшлось бути на одному військовому цвинтарі, де похоронені вояки часів Першої світової війни, які під час боїв вбивали один одного, захищаючи інтереси свого Володаря і своєї держави. Такий був час. Всіх їх поховала земля, а душі мають своє призначення. Та чи потрібно було ворогувати і воювати, чи не краще було б співпрацювати так, як це подобається Богові. Коли прийде Христос у своїй славі нас судити, ми встанемо з цієї землі. Як справедливий суддя, Він буде судити нас грішних і наших ворогів. Богові є противна ворожнеча між людьми. Ми повинні віддавати велику шану нашим патріотам-героям, які віддавали найдорожче, що мали – своє життя.

Вони гідні цього, щоб ми про них пам'ятали і молилися, щоб Господь Бог їх нагородив вічною нагородою, якою є Царство Небесне.

Але не забуваймо, що згідно Христових настанов, ми повинні молитися також за наших ворогів. Тільки в такий спосіб ми зможемо випросити у Бога, щоб більше не повторювалось, щоб брат ішов на брата, щоб сусід ворогував зі своїм сусідом, щоб християни виступали проти таких же християн. Всі бо ми є діти одного Бога, який усіх нас однаково любить. Адже з любові до нашого народу Бог дав нам і благословив для нас державу. Тільки через примирення, взаємне прощення і спільну молитву ми зможемо об'єднатись і бути разом в одній, святій, соборній і апостольській Церкві, яка приведе нас до вічної Батьківщини – неба. Спіть вічним сном, наші герої, до Другого приходу Христового. А ти, мати, прости ворогам і хоч на хвилину зрадій за своїх синів, бо «ніхто не спроможен любити більше, ніж тоді, коли він за своїх друзів своє життя віддає» (Ів 15,13).

Омелян як ніколи був дуже зворушений. В його серці вже віддавна жевріла ненависть до тих, які у свій час видали його двоюрідних братів. Саме він вважав, що хтось винен у їхній смерті. Тепер він відчув, що в його серці щось змінюється. Він дивився на розп'яття Ісуса Христа на хресті. Згадавши євангельські слова: «Отче, відпусти їм, не знають бо, що роблять» (Лк 23,34), Омелян став переосмислювати стан своєї душі. І коли він прийшов з своєю родичкою Марією додому, то під час розмови зізнався:

– Я приїхав сюди, щоб висловити свій гнів родині Шалюків. Вчора я зустрівся з Федором, з тим внуком Петра Шалюка, який видав Івана і Василя. Потім нас за це вивезли на Сибір. Це було спонтанно і він навіть мені допоміг. Сьогодні я думав зайти до них і нагадати їм про негідний вчинок, але після Служби Божої, після прийняття св. Причастя, а особливо після відвідин цвинтаря я змінив своє рішення. Можливо, я так довго не приїжджав додому, хоч Донецьк не так дуже далеко. Не хотів з ними зустрічатись.

Марія, слухаючи Омеляна свого небожа, мовчала. Тільки через деякий час спокійно мовила:

– Я змирилась зі своєю долею. Така Божа воля, хоч не легко залишатись самотньою на старість. А щодо Сальських, то їхня доля також нещаслива. Не благословив їх Господь, та простити – це наш святий обов'язок.

А на другий день Омелян таки зайшов до Федора Сальського, щоб подякувати за допомогу під час поїздки автом, коли він повертався до рідного села. Федір на таку подяку не сподівався.

– Друзів пізнають у біді, – говорив він.

– Дай Боже, щоб нас усі біди оминали. А якщо нещастя, щоб один одному руки подавали і витягували з біди. На жаль, деколи буває навпаки.

Коли вже наговорились, щиросердечно попрощавшись, Омелян вийшов з хати. Йому було легко на душі за виконаний свій обов'язок, що не згадав нічого про кривду післявоєнних років, яку завдали сусіди, в тому числі Сальські. Добре, коли час лікує людські рани і сповняються слова Христові: «Любіть ворогів ваших, добро чиніте тим, які вас ненавидять» (Лк 6,27). Омелян міг спокійно повертатись тепер вже на свою Донеччину, яка стала для нього другою батьківщиною. ■

КРОСВОРД «ВЕЛИКОДНІЙ»

Підготувала Леся ШТИКАЛО

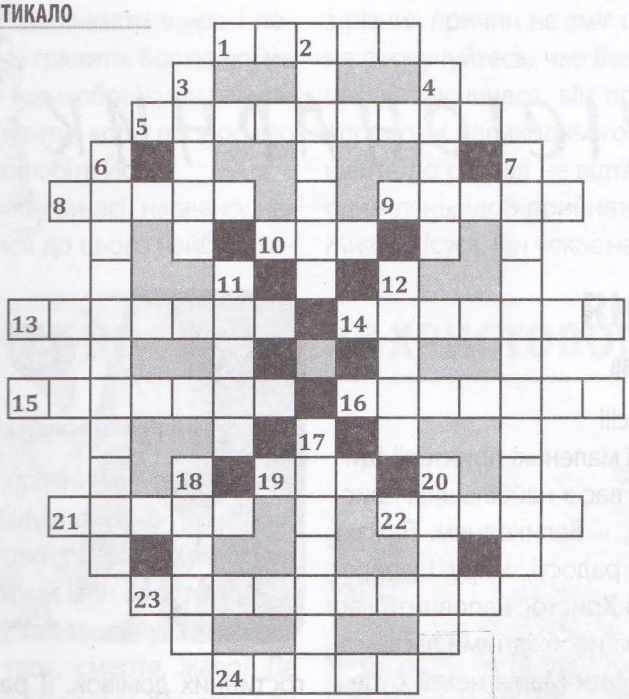

Три крапки замініть відповідним словом.

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. … Божий наперед камінь з гроба відвалив, і невістам возвістив, що Ісус смерть побідив. 5. Дай мені відчути радість і …, зрадіють кості сокрушені. 8. … нам Бог нове дає, минула вже неволя – свобідно серце в груди б'є, настала щасна доля. 9. Якже минула субота, Марія Магдалина, …, мати Якова, та Саломія купили пахощів, щоб піти та намастити Його. 10. Вже поблідло лице красне, вже погасло … ясне, смерть до Нього приступила, Душа з тіла улетіла до неба. 13. Кожен із дванадцяти учнів Христа, яких Він послав проповідувати своє вчення. 14. Цей Божий день вітаймо, несімо … в кожний дім і Бога прославляймо.15. Християнський Великодній привіт: «… воскрес! Воістину воскрес!». 16. Вечірнє Богослужіння. 19. … дав життя з любов'ю всім, прощає всю провину – і ми брат брата обнімім, любім свою родину! 21. В усіх серцях росте добро і щирість слів, щасливий ... у всіх очах, на всіх устах веселий спів. 22. …же казав: «Це пророк, Ісус із Назарету в Галилеї». 23. Се день прощення всіх гріхів, тож разом ся братаймо, забудьмо вже …, гнів, а мира піснь співаймо. 24. На ці дві заповіді ввесь … і пророки спираються.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 2. Хай Вам пасочка смакує, тішать око писанки, сонечко тепло дарує, пахне … верби! 3. До церкви йде гурток людей, Христові … несе поклін. 4. Ученики мир співають, … і смуток забувають, Слово Боже всім голосять, і спасення їм приносять. 6. Пасха священна нам сьогодні з'явилась; Пасха нова, святая; Пасха таємна, Пасха преславна; Пасха – Христос …; Пасха непорочна; Пасха велика; Пасха вірних; Пасха, що райські двері нам відчиняє; Пасха, що освячує всіх вірних. 7. Вивів Пилат Ісуса і сів на судівське сидіння, на місці, яке має назву…, а по-єврейському – Гаввата. 11. Не дочекався … згуби, не зводить світ з Христа очей: Ісус іде до учнів любих, Ісус іде до всіх людей. 12. «Йосиф узяв тіло, загорнув його в чисте полотно й поклав у своїй новій гробниці, що висік у скелі» – автор цих рядків євангелист … . 17. Побачивши, що сталося, сотник почав прославляти Бога, кажучи: «Справді цей … був праведний». 18. Людина, яка вкрай обмежує свої життєві потреби, веде суворе життя. 20. Веселих Свят! Великдень кличе. Здоров'я, …, миру зичить.

Відповіді на кросворд «ВЕЛИКОПОСНИЙ», опублікований у числі за березень 2010 року:

По горизонталі: 3.Доказ. 6.Лаврентій. 9.Життя. 11.Скарб. 14.Марія. 15.Місце. 16.Хвала. 19.Страх. 20.Земля. 23.Нарікання. 24.Неміч.
По вертикалі: 1.Добро. 2.Тайна. 4.Щастя. 5.Різка. 7.Милість. 8.Правило. 10.Ласка. 12.Рай. 13.Зло. 17.Запал. 18.Зерно. 21.Вітер. 22.Надія.

МІСІОНАРЧИК

ПРИВІТАННЯ

Бр. Юстин БОРИС, ЧСВВ

Христос Воскрес!!!

Найдорожчі мої маленькі приятелі! Щиросердечно вітаю вас з найбільшим християнським святом – Великоднем. Бажаю вічної пасхальної радості, миру і добра. Нехай Воскреслий Христос наповнить вас і ваші родини всіма необхідними ласками, а Його Пресвята Мати Марія нехай буде і вашою Мамою.

Під зорями весна ще буде спати,
Ще місто мла вкриватиме густа,
А ми до церкви підем привітати
Воскреслого Христа.
А в церкві так велично, світло буде,
Заграють дзвони із церковних веж,
І разом з ними заспівають люди:
Христос воскрес!
У поле, в ліс, де сніг останній тане,
У досвіток покотиться луна
А там зі сну прокинеться і встане
Дзвінка весна.

Мої любі друзі. Сьогодні, в такий величний та радісний час Христового Воскресіння, маю змогу знову завітати до ваших гостинних домівок. Я радію невимовною радістю, що знову зустрівся з вами – своїми найдорожчими приятелями. Проминув один місяць весни і хоча він не був досить теплим, а інколи навіть таки холодним, проте не потрібно журитися. Адже ми наближаємося до літа і незабаром на дворі значно потеплішає. Сьогодні хочу поділитися з вами найбільшою радістю – Христовим Воскресінням. Хочу розказати про його безмежну любов до нас. Ісус, своєю смертю і своїм воскресінням, відкупив нас з неволі гріха і пекла. Подарував нам вічне життя. І все, що нам потрібно зробити – це прийняти Його безцінний дар, тобто повірити в Його перемогу над злом і ставати подібним до Христа, щоб разом з Ним увійти до Раю. Все, що нам потрібно зробити, –

це прийти до Нього і перепросити за свої гріхи, якими ми Його ображали, просто сказати «Пробач», але сказати щиро і постановити більше не грішити. Бог полюбив кожного з вас гарячою любов'ю, він нам завжди готовий простити, коли попросимо пробачення, тож полюбіть Його.

Мої дорогі діточки, ви всі, напевно, належно підготувалися до цього найбільшого християнського празника, очистивши свою душу у святій сповіді. Але якщо хтось з різних причин не зміг цього зробити, то не засмучуйтесь, час Великодньої сповіді ще не закінчився, він продовжується ще впродовж Великоднього часу. Тому поспішайте до сповіді не відтягуючи часу ні на один день, щоб прийняти до свого серця Живого Ісуса. Він чекає на вас... ■

ПРО ПРАЗНИК ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО

За книгою о. Ю. Катрія «Пізнай свій обряд»

З усіх великих празників нашого церковного року найбільш давній, урочистий і радісний – це світлий празник Христового Воскресіння. Святий Іван Золотоустий у проповіді на Пасху так звеличує Христове Воскресіння: «Де твоє, смерте, жало? Де твоя, аде, перемога? Воскрес Христос і ти провалився. Воскрес Христос і впали демони. Воскрес Христос і радіють ангели. Воскрес Христос і життя панує. Воскрес Христос і нема ні одного мерця в гробі, бо Христос воскрес із мертвих і став первістком померлих».

Празник Христового Воскресіння у наших богослужбових книгах має такі назви: Свята й велика неділя Пасхи, День святої Пасхи, або Свята Пасха. Наш народ на означення празника Пасхи має ще слово «Великдень», що означає Великий День, бо він великий своєю подією, своїм значенням і своєю радістю.

Слово «пасха» походить з єврейського «песах», що значить «перехід». Для апостолів і перших християн ПАСХА-ПЕРЕХІД стала символом подвійного переходу Ісуса Христа: від життя до смерті та від смерті до життя. Перший перехід дав основу для хресної, а другий для воскресної і радісної Пасхи. ■

Христове Воскресіння – це фундамент нашої віри. Апостоли, проповідуючи святе Євангеліє, часто покликуються на Христове Воскресіння, як на найсильніший доказ правдивості науки Христа. «А коли Христос не воскрес, – каже святий Павло, – то марна проповідь наша, то марна й віра ваша... Але ж Христос таки справді воскрес із мертвих, первісток померлих» (1 Кор 15, 14 і 20). Тому правда про Христове Воскресіння і християнська релігія є нерозривними.

Христове Воскресіння – це певна запорука нашого воскресіння для щасливого вічного життя. Як Христос воскрес, так і ми колись воскреснемо для нового світлого й вічного життя. Сам Христос запевняє нас: «Бо надходить час, коли всі, хто у гробах, голос Його [Сина Божого] вчують, і вийдуть ті, що чинили добро, на воскресіння життя. А ті, що зло чинили, – воскреснуть на суд... Така бо воля мого Отця, щоб кожен, хто Сина бачить і вірує в Нього, жив життям вічним і щоб я воскресив його останнього дня» (Йо 5, 28-29 і 6, 40). ■

«МІСІОНАРЧИК» В ГОСТЯХ У ШКОЛЯРІВ

– Яке значення має свято Христового Воскресіння в моєму житті?

На це запитання спробували дати відповідь учні 7-А класу Львівської середньої школи № 41 в Брюховичах. Ось деякі їхні думки:

Марія Козак:

Христос Воскрес – і цим дав надію, показав свою любов до людей. Для мене це – духовне свято, свято спасіння. Під час посту люди обдумують своє життя, сповідаються і приймають Святе Причастя, обмежують себе у їжі та розвагах. На Пасху всі радіють, виявляють любов до Бога, щиро радіють Воскресінню. Я люблю це свято – воно є втіленням духовності, спасіння, щирості людських душ.

Анастасія Себало:

Христове Воскресіння для мене як другий День народження. Я завжди стараюсь робити добрі вчинки.

Ольга Часовська:

Великдень символізує Любов Бога до нас, що послав Свого Сина задля нашого спасіння. Любов Господа безмежна до усього людства.

Орест Рак:

Звісно, підготовкою до Великодня є Великий піст. Під час нього ми повинні очистити свою душу. Христове Воскресіння дає нам багато, адже Великдень – це найбільше свято під час усього церковного року.

Сергій Важинський:

Для мене це свято дуже велике. Перед ним треба дотримуватись посту. Всі люди празнують його. Ми святкуємо, коли Ісус Христос Воскрес. Тому, коли священик кропить наші паски, то всі співають «Христос Воскрес...». Ми, коли йдемо, молимось і цілуємо плащаничку. ■

СТОРІНКАМИ БІБЛІЇ

«Якже минула субота, Марія Магдалина, Марія, мати Якова, та Саломія купили пахощів, щоб піти та намастити його. Рано-вранці, першого дня тижня, прийшли вони до _____, як сходило сонце, та й говорили між собою: «Хто нам відкотить _____ від входу до гробу?» Але поглянувши, побачили, що _____ був відвалений, – був бо дуже великий. Увійшовши до гробу, побачили _____, що сидів праворуч, одягнений у білу одежу, – і вжахнулись. А він до них промовив: «Не_____! Ви шукаєте Ісуса Назарянина, розп'ятого Він_____, його нема тут. Ось місце, де його були поклали. Але йдіть, скажіть його _____ та_____, що випередить вас у Галилеї: там його_____, як він сказав вам.» І вони, вийшовши, _____від гробу, бо жах і трепет огорнув їх, і нікому нічого не сказали, бо_____». ■

Потрібні слова до цієї історії ви може знайти у Святому Письмі – в Євангелії від Марка 16,1-8. Їх потрібно написати у порожні місця над рисочкою.

ВЕСЕЛИНКИ

У ШКОЛІ, ЯК У ШКОЛІ

Ярко приходить додому весь у синцях. Батьки питають:

– Що ти сьогодні одержав у школі?

– Шість стусанів, три штурхани, п'ять духопеликів, два копняки і вісім щиглів. ■

ОПТИМІСТ

Батько перевіряє щоденник сина:

– Математика – 1, мова – 1, природознавство – 1... співи – 12...

Розгнівано:

– І ти ще співаєш?!

– Тату, я ж оптиміст. ■

РОЗЗЯВА

– Олю, чому ти плачеш? - питає шкільна подруга.

– Вчитель географії поставив мені двійку. Я забула, де Аляска.

– Ех ти, роззяво, де ж ти її поклала?! ■

ФУТБОЛЬНІ ФАНИ

На уроці математики учителька пояснює дію ділення. Написала на дошці «2:2» і питає:

– Діти, хто знає, що це означає?

– Нічия! – вигукують з останніх парт. ■

КРОСВОРД «ГАЇВКИ»

Допишіть замість крапок
пропущені літери і вставте їх у кросворд

Підготувала Леся ШТИКАЛО

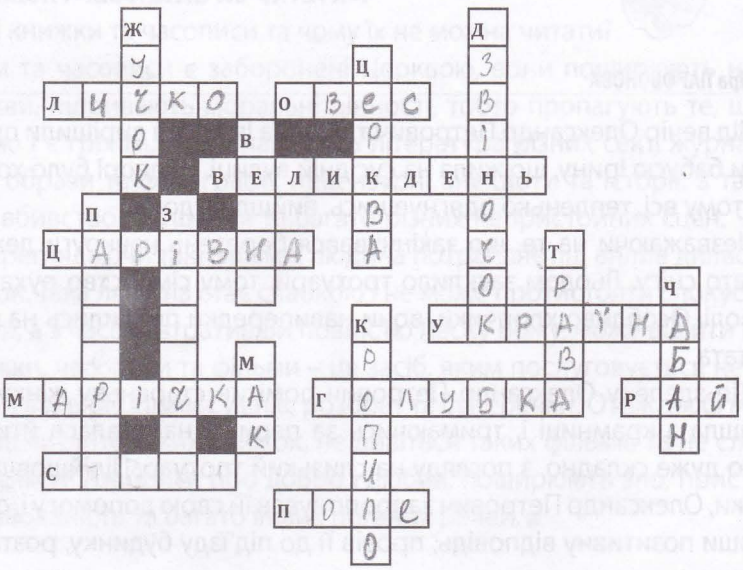

ПО ГОРИЗОНТАЛІ:

Л. Устань, устань, подоляночко, устань, устань, молодесенька, умий л… так, як скляночку.

О. А на горі жита много, на долині о…. Отворились райські двері, кажуть: «ХРИСТОС ВОСКРЕС!»

Ц. Жила була царівна, царівна, ц… молода.

У. Вже ся весна зачинає, Ісус Христос воскресає. Вже приходить ясна днина – воскресає У ….

М. Ой, М… писанки малює і красою всіх людей чарує.

Г. Ми голубку ізловили та й довкола обступили: «Ой, голубко, чого тужиш? Вибирай, кого ти любиш». Назва гаївки «Г…».

Р. Нехай бринять і пахнуть квіти, нехай почує Божий р…, як на Землі радіють діти і звеселяють рідний край.

С. Радіймо, діти, біжім у поле, у с….

П. Ходім, ходім, дітоньки, на п… – поляночку – водити гаївоньки, співати весняночку.

ПО ВЕРТИКАЛІ:

Ж. Ходить ж… по долині, а Жучиха по ялині; грай, Жучку, грай небоже, най ти Господь допоможе.

Д. Є у мене голосочок, як срібний д…. Навчіть мене, матусенько, рідних співаночок.

Ц. А в Сихові на горбочку стоїть ц… на видочку. Коло церкви, немов квіти, водять гаївочки діти.

П. Ось так, так сіють мак і петрушку, й п….

З. Збираймо з…і квіти, кладім на Божий хрест вінок.

Т. Там, в зеленім гаю, т… зелененька, там писала писанки Оленка маленька.

Ч. Ой на горі, на горі ч… вівці ганяє. Ой гу-гу, га-га-га, чабан вівці ганяє.

К. Аж нараз прийшло к… покропило, насварило: мир хай буде всім сьогодні, бо це свята Великодні.

М. Ой, горобчику-спадку, спадку, чи бував же ж ти в нашім садку? Чи видав же ж ти, як м… цвіте?

Відповіді на кросворд «КАТЕХИТИЧНИЙ», опублікований у числі за березень 2010 року:
По горизонталі: 4. Побожність. 7. Віра. 8. Добро. 9. Око. 12. Неділя. 17. Телевізор. 18. Слава.
По вертикалі: 1. Покора. 2. Царство. 3. Гнів. 5. Небо. 6. Сповідь. 10. Церква. 11. Отець. 13. День. 14. Піст. 15. Бог. 16. Воля.

НОВІ ВИДАННЯ ВИДАВНИЦТВА «МІСІОНЕР»

м. Єроніма Роман, ЧСВВ
СВЯТИЙ ВАСИЛІЙ ВЕЛИКИЙ. ЖИТТЯ І ТВОРИ.
– Львів: Місіонер, 2010.
– 136 с.

«Його родиною був тісний зв'язок з Божеством, а його батьківщиною чеснота. Бо той, хто прийняв Бога, як каже Євангелія, має силу стати сином Бога… Поміркованість була його сім'єю, мудрість його майном, а справедливість, правда й чистота були блискучими та захоплюючими прикрасами його будівель – житла, що ним він пишався більше, ніж ті, хто гордиться мармуровими й позолоченими домами». (С. 15).
У книзі детально досліджено життєвий шлях і духовну спадщину святого Василія Великого.

Карло Марія Мартіні
НА КРИЛАХ СВОБОДИ.
Людина в пошуку і перед вибором віри. Роздумування над Посланням до Римлян. – Львів: Місіонер, 2010. – 112 с.

Книжка, яку тримаєте у руках, є низкою роздумувань на тему людської свободи одного з найвизначніших умів Католицької Церкви в теперішній час – кардинала Карла Марії Мартіні. Створена на основі реколекцій, які він проводив для духовних осіб за ігнатіянською методою.

На основі тексту Послання до Римлян тут піднято питання нашої християнської сутності, детально розглянуто людські гріхи і сказано, як їх розпізнавати, а головне – де шукати порятунку від їхніх сітей, які засоби є в світі від зла та яку надію вони дають для душі, яка страждає в ностальгії за Любов'ю. Автор торкається і такої теми, як ставлення до юдаїзму.

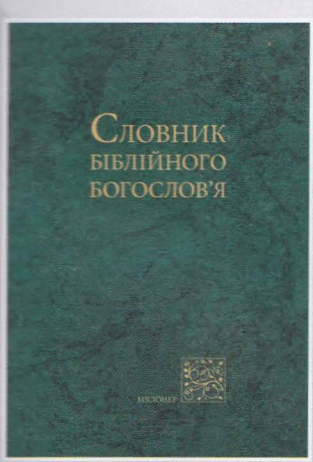

СЛОВНИК БІБЛІЙНОГО БОГОСЛОВ'Я.
За редакцією Ксав'є Леон-Дюфура, Жана Люпласі, Августина Жоржа, П'єра Грело, Жана Гійє, Марка-Франсуа Лакана. –
Львів: Місіонер, 2010. – 992 с.

Прикметною стороною праці Ксав'є Леон-Дюфура є те, що вона глибоко закорінена в текст Біблії і дає розвиток понять і термінів, що їх знаходимо у Святому Письмі, так би мовити, у наскрізному прогляданні: від початку Біблії (Книги Буття) до її завершення (Книги Одкровення Йоана). Фактично пропонований Словник поєднує у собі Симфонію і тлумачний словник, в якому враховані думки багатьох богословів щодо вживання того чи іншого терміну. Словник адресований насамперед усім, хто цікавиться Біблією, незалежно, до якої Церкви чи конфесії він належить. Ця книга допоможе людям усім серцем полюбити Бога – нашого Творця, і знайти найкоротший шлях для Його пізнання.

З ПИТАНЬ ПРИДБАННЯ ЛІТЕРАТУРИ

звертатися за адресою:
вул. Б. Хмельницького, 40
м. Львів, 79019,
тел.: 0952602157, (032) 272-90-80
shop@missioner.com.ua
http: www.missioner.com.ua

ПРОЧАНСЬКИЙ ТУР

ЛЮРД – ФАТІМА – ГАРАБАНДАЛ

ПРОГРАМА ТУРУ
27 ТРАВНЯ – 9 ЧЕРВНЯ 2010 Р.Б.

1.	27.05	Виїзд зі Львова автобусом єврокласу через Польщу до Чехії.	
2.	28.05	Приїзд до Праги. Поселення в готель. Служба Божа.	Екскурсія Прагою. Ввечері прогулянка на кораблику Влтавою. Нічліг.
3.	29.05	Переїзд до Парижу.	Поселення в готель.
4.	30.05	Екскурсійна програма Парижем. Служба Божа.	Ввечері виїзд до ЛЮРДУ.
5.	31.05	Люрд, Служба Божа.	В цих святих місцях є можливість купелі у святій воді. Поселення в готель.
6.	01.06	Люрд, Служба Божа. Відвідини Базиліки, також святої Гроти Массабель – місце об'явлення Матері Божої.	Нічліг.
7.	02.06	Виїзд до Фатіми.	Поселення в готель.
8.	03.06	Фатіма, Служба Божа.	Ввечері виїзд до Гарабандалу – місце об'явлення Божої Матері.
9.	04.06	Поселення в готель.	
10.	05.06	Гарабандал, Служба Божа.	Ввечері виїзд до Венеції.
11.	06.06	ВЕНЕЦІЯ, Служба Божа.	Поселення в готель.
12.	07.06	Падуя. Служба Божа.	Поселення в готель.
13.	08.06	Будапешт. Оглядова автобусно-пішохідна екскурсія Будапештом.	Ввечері прогулянка на кораблику нічним Дунаєм. Поселення в готель.
14.	09.06	Виїзд до Егеру.	Дегустація вина та знаменитого угорського ґуляшу.
15.	09.06	Виїзд до України.	Приїзд до Львова ввечері.

Подання документів до 30 КВІТНЯ 2010 р.Б.

Додаткову інформацію ви можете отримати за тел. (050) 43-66-303.

За адресою вул. Б. Хмельницького, 36 редакція часопису «МІСІОНАР».

Вартість паломництва:
780 €.

У вартість входить: Проїзд за маршрутом, проживання з сніданками, візова підтримка, медичне страхування, кораблик (Прага, Венеція, Будапешт).

Потрібно мати: молитовник, вервечку або чотки, свічку, під час прощі кожний прочанин повинен приступити до св. Сповіді.